

A'j plat kunt proaten mo'j 't neet loaten?

*Een onderzoek naar de attitude van scholieren ten opzichte van een docent die spreekt met
een Achterhoeks accent*

Masterscriptie van Susan Versteeg

Student nummer: 3016870

Begeleiding: dr. H. Quené & dr. H. Van de Velde

Master: Taal, Mens & Maatschappij

Universiteit Utrecht

Juli 2010

Inhoud

1.0 Inleiding	6
2.0 Theoretisch kader	7
2.1 Attitude	7
2.2 Taal & attitude	9
2.2.1 Drie hypothesen	9
2.2.2 Taalstereotypen	10
2.3 Taal & identiteit	11
2.3.1 Sociale Identiteitstheorie	11
2.3.2 Regionale identiteit	12
2.4 Taalattitudeonderzoek	13
2.5 Onderzoeksvraag en hypothesen	14
3.0 Onderzoeksopzet	16
3.1 Taakontwerp	16
3.1.1 Matched-guise techniek	16
3.1.2 Geluidsfragmenten	16
3.1.2.1 Spreeksters	16
3.1.2.2 Teksten	17
3.1.2.3 Spraakopname	17
3.1.2.4 Pilot	18
3.1.3 Vragenlijst	18
3.2 Proefpersonen	19
3.2.1 Woonplaats van de proefpersonen	19
3.2.2 Leeftijd van de proefpersonen	20
3.2.3 Vragenlijst	20
3.3 Onderzoekslocatie	20
3.4 Statistische gegevensverwerking	20
4.0 Resultaten	22
4.1 Betrouwbaarheidsanalyse	22
4.2 Variantieanalyse met herhaalde metingen	22

4.2.1 Vriendelijk	23
4.2.1.1 Regio van de respondent	23
4.2.1.2 Sekse van de respondent	24
4.2.2 Vrolijk	25
4.2.2.1 Regio van de respondent	25
4.2.2.2 Sekse van de respondent	26
4.2.3 Behulpzaam	27
4.2.3.1 Regio van de respondent	27
4.2.3.2 Sekse van de respondent	27
4.2.4 Hoogopgeleid	28
4.2.4.1 Regio van de respondent	28
4.2.4.2 Sekse van de respondent	29
4.2.5 Intelligent	29
4.2.5.1 Regio van de respondent	29
4.2.5.2 Sekse van de respondent	30
4.2.6 Rijk	31
4.2.6.1 Regio van de respondent	31
4.2.6.2 Sekse van de respondent	31
4.2.7 Serieus	32
4.2.7.1 Regio van de respondent	32
4.2.7.2 Sekse van de respondent	33
4.2.8 Betrouwbaar	34
4.2.8.1 Regio van de respondent	34
4.2.8.2 Sekse van de respondent	35
4.2.9 Eerlijk	35
4.2.9.1 Regio van de respondent	35
4.2.9.2 Sekse van de respondent	36
4.3 Verwachte regionale afkomst docentes	36
4.3.1 Percentages	37
4.3.2 Statistische meting	38
4.3.2.1 Attractiviteit	38
4.3.2.2 Competentie	39
4.3.2.3 Integriteit	39

5.0 Conclusie 40

6.0 Discussie 43

Bibliografie

Bijlage

Voorwoord

Ik heb het afgelopen masterjaar niet echt uitgekeken naar het schrijven van mijn scriptie. Wanneer je als student het woord scriptie hoort, krijg je toch een beetje de kriebels. *Waar moet ik beginnen? Hoe vind ik proefpersonen? Hoe werkt SPSS ook alweer?* Maar, toen ik begin dit jaar het onderwerp had gevonden waarover mijn scriptie zou moeten gaan kon ik eigenlijk niet wachten. Een vriendinnetje mailde jaloers: *'Ik vind het echt heel leuk dat jij zo enthousiast bent over je scriptie. Vertel er maar wat meer over, misschien dat het wel inspirerend werkt!'*

Maar, er is meer nodig dan enthousiasme. Daarom wil ik op de eerste plaats mijn lieve vriend Jaap bedanken, die er ondanks zijn eigen scriptieproblemen altijd voor me is. Ook mag ik mijn ouders niet vergeten, die niet altijd begrijpen waar ik mee bezig ben, maar wel altijd hun best doen mij te steunen.

Natuurlijk wil ik mijn begeleiders, Hugo Quené & Hans Van de Velde, bedanken. Ik ben ontzettend blij dat zij de tijd hebben gevonden om de begeleiding van mijn eerste begeleidster over te nemen. Zij moest helaas stoppen in verband met haar gezondheid. Ook wil ik mijn veertien vriendinnetjes en familieleden bedanken voor het inspreken van de spraakfragmenten. In het bijzonder natuurlijk mijn schoonzusje Vera, de dubbelspreekster. Tot slot moet ik natuurlijk de scholen in Doetinchem en Gouda bedanken voor hun medewerking aan mijn onderzoek. In vond het ontzettend spannend om naar de scholen toe te gaan, maar mede door het enthousiasme van de docenten was het ontzettend leuk.

Juli 2010,

Susan Versteeg

1.0 Inleiding

Vijf jaar geleden besloot mijn vriendin Renske Franse Taal en Cultuur te gaan studeren in Nijmegen. Tijdens haar masterjaar werd haar aangeraden een cursus met logopedielessen te volgen, om haar Achterhoekse accent af te leren. *‘Zo vergroot je de kans om als docent aan de bak te komen in de Randstad’*.

Taal is in de eerste plaats een communicatiemiddel, maar communicatie is niet het enige waar taal voor wordt gebruikt. Het is ook een middel om aan te geven tot welke groep je behoort, om je identiteit mee uit te drukken. Veel mensen spreken om deze reden een dialect of een andere taal en dat is vaak goed te horen aan het Nederlands dat zij spreken (Jongenburger 2002: 141). Het logische gevolg van het spreken met een bepaalde tongval is dat de stem van de spreker en de taalvariëteit een bepaalde indruk geven en zo een beeld van de spreker oproepen. Deze op taalgebruik gebaseerde indrukken noemt men in de sociolinguïstiek *taalattitudes* (Boves & Gerritsen 1995: 280).

Naar aanleiding van bovenstaand voorbeeld heb ik onderzocht in hoeverre een accent de attitude van de leerling ten opzichte van de docent beïnvloedt. Is er daadwerkelijk een aanleiding om te overwegen je Achterhoekse accent af te leren als docent?

Dit onderzoek richt zich op attitudeonderzoek, of specifieker, taalattitudeonderzoek. Hoofdstuk 2 betreft het theoretisch kader. Hierin wordt relevante literatuur besproken en worden er definities gegeven van belangrijke termen. Het hoofdstuk sluit af met de onderzoeksvraag waar dit onderzoek om draait, gevolgd door enkele hypotheses. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 3 de onderzoeksopzet. Eerst zal het taakontwerp worden besproken, waarna er paragrafen gewijd worden aan de proefpersonen, de onderzoekslocatie en de statistische gegevensverwerking. Hoofdstuk 4 bespreekt de resultaten van het onderzoek, waarna er in hoofdstuk 5 conclusies worden getrokken. Hoofdstuk 6 betreft de discussie.

2.0 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader voor dit onderzoek besproken. Het hoofdstuk begint met het definiëren van het begrip *attitude*, waarna paragraaf 2.2 het begrip bespreekt in combinatie met taal. Paragraaf 2.3 behandelt het onderwerp taal & identiteit, taal is echter een van de belangrijkste manieren om je identiteit kenbaar te maken. De volgende paragraaf (2.4) beschrijft de *matched-guise* methode. Ten slotte wordt er een paragraaf gewijd aan de onderzoeksvragen en de bijbehorende hypothesen.

2.1 Attitude

Het begrip *attitude* is afkomstig uit de sociale psychologie. Deze richting binnen de psychologie bestudeert het gedrag van mensen in relatie tot andere mensen (Boves & Gerritsen 1995: 281). De mens reageert op een evaluatieve manier op zijn omgeving: we zijn continu bezig met het evalueren van de ‘aantrekkelijkheid’ van anderen (Albarracin e.a. 2005: 3). We stemmen tijdens de Tweede Kamerverkiezingen, we denken na over hoe we ons geld besteden, we sluiten vriendschappen: bijna iedere handeling brengt attitudes met zich mee over objecten, evenementen, jezelf of anderen. Je zou kunnen stellen dat een attitude een zelfstandige, min of meer stabiele factor is die ons handelen stuurt (Boves & Gerritsen 1995: 281). Wij vinden iets bijvoorbeeld gunstig of ongunstig, leuk of stom, goed of slecht. Attitudes worden gezien als predisposities voor gedrag, voor de manier waarop mensen zich opstellen tegenover andere mensen, voor wat ze doen en hoe ze dat doen (Boves & Gerritsen 1995: 281). En terwijl wij een attitude vormen over onze omgeving, willen wij graag de positieve evaluaties over onszelf en over de mensen om ons heen behouden (Albarracin e.a. 2005: 3).

In de loop der tijd zijn er verschillende definities geformuleerd van het begrip *attitude*. In de jaren veertig gaf Allport in het eerste *Handboek van Sociale Psychologie* één van de eerste invloedrijke definities (geciteerd in Van der Pligt & De Vries 1995: 15):

Attitude is een op basis van ervaring ontstane staat van paraatheid die een sturende of dynamische invloed heeft op de respons van het individu ten aanzien van alle objecten en situaties waaraan deze attitude gerelateerd.

Allport beschrijft attitude als iets van binnen dat reacties op stimuli kan voorspellen of verklaren. Wat hij en andere onderzoekers in de jaren veertig en vijftig niet besproken is de zogenaamde evaluatieve component van attitude. Deze gaat vanaf de jaren zestig domineren.

Twee definities overheersen in de jaren zestig en zeventig. Katz omschrijft *attitude* als (geciteerd in Van der Pligt & De Vries 1995: 15):

De predispositie van het individu om een object (persoon, situatie, instantie of gebeurtenis) gunstig of ongunstig te beoordelen.

Rosenberg en Hovland breidden deze definitie uit. Zij stellen dat *attitude* een cognitief, een affectief en een gedragsmatig component heeft (geciteerd in Van der Pligt & De Vries 1995: 15). Deze drie componenten samen noemt men ook wel de *Drie Componententheorie*. De cognitieve component bestaat uit de informatie en kennis die een persoon heeft over een attitudeobject. Deze informatie kan opgedaan zijn uit informatiebronnen of uit ervaring. De affectieve component ziet men als het centrale element van attitude omdat dit een negatieve of een positieve beoordeling weergeeft. Het zijn de gevoelens en emoties met betrekking tot een attitudeobject. De conatieve component verwijst naar de neiging of intentie om tot actie te komen op grond van een bepaalde attitude. De drie componenten hebben een evaluatieve aard. Vanaf de jaren tachtig zijn de meeste onderzoekers het eens dat *attitudes* evaluatieve reacties zijn (Van der Pligt & De Vries 1995: 18).

Naar aanleiding van bovenstaande definities zijn er een aantal gemeenschappelijke kenmerken aan te wijzen. Een *attitude*:

- I richt zich op een object, persoon, instantie of gebeurtenis
- II heeft een evaluatieve aard
- III baseert zich op cognitieve opvattingen over het attitudeobject
- IV baseert zich op affectieve responsen ten opzichte van het attitudeobject
- V kan consequenties hebben voor de gedragingen ten aanzien van het attitudeobject

2.2 Taal & attitude

Stel dat u in de trein zit en op de bank achter u praat iemand. U hoort of het een man of een vrouw is, een volwassene of een kind, enzovoorts. De stem van de spreker en de taalvariëteit roepen bepaalde indrukken op: *taalattitudes* (Boves & Gerritsen 1995: 280).

2.2.1 Drie hypotheses

In de jaren zeventig werden door Giles en anderen de eerste onderzoeken uitgevoerd naar de esthetische waardering van taalvariëteiten. De resultaten leken verrassend veel op elkaar. Een onderzoek in Groot Brittannië toonde aan dat het R.P. (afkorting van Received Pronunciation, het Britse Standaardengels) steevast het meest positief werd beoordeeld. Het R.P. werd gevolgd door regionale accenten en het minst positief was men over de stadse accenten. Giles (geciteerd in Van Bezooijen 2002: 13) gaf hier in die tijd twee verklaringen voor: de *inherente waarde hypothese* en de *opgelegde norm hypothese*.

De *inherente waarde hypothese* stelt dat sommige taalvariëteiten klanken hebben die intrinsiek (en dus universeel) prettig zijn om naar te luisteren en dat deze variëteiten daarom worden geaccepteerd als standaard. De *opgelegde norm hypothese* stelt dat de standaard variëteit wordt gezien als de meest prettige variëteit, simpelweg als resultaat van culturele normen (Van Bezooijen 2002: 14).

Op het eerste gezicht leken veel taalattitudeonderzoeken voor de *inherente waarde hypothese* te pleiten, want veel experimenten lieten een grote overeenkomst zien tussen de oordelen van verschillende sociale groepen. Echter, later bleek dat deze overeenkomst minder op inherente esthetische kwaliteiten van taalvariëteiten terug te voeren was dan op sociale factoren (Ebertwoski 1977: 15). Een onderzoek van Giles in 1974 toont dit aan (geciteerd in Ebertwoski 1977: 15). De onderzoeker liet Atheens Grieks en Kretenzisch Grieks beoordelen door Grieken en Britten (die geen kennis van de Griekse taal hadden). De Griekse proefpersonen vonden het Atheens aantrekkelijker en de Britten gaven de voorkeur aan het Kretenzisch. Het onderzoek van Giles zou een argument voor de *opgelegde norm hypothese* kunnen zijn. Ook de visie van Labov (geciteerd in Boves & Gerritsen 1995: 293) wijst in de richting van de *opgelegde norm hypothese*. Hij stelt dat talen en taalvariëteiten functioneel en structureel gelijkwaardig zijn, maar dat we sommige variëteiten positiever beoordelen dan andere omdat de taalnormen van hogere sociale klassen druk uitoefenen op lagere sociale

klassen. Dat we sommige varianten als lelijk, slecht of fout beschouwen heeft te maken met het feit dat deze vormen worden gebruikt door mensen uit lagere sociale milieus.

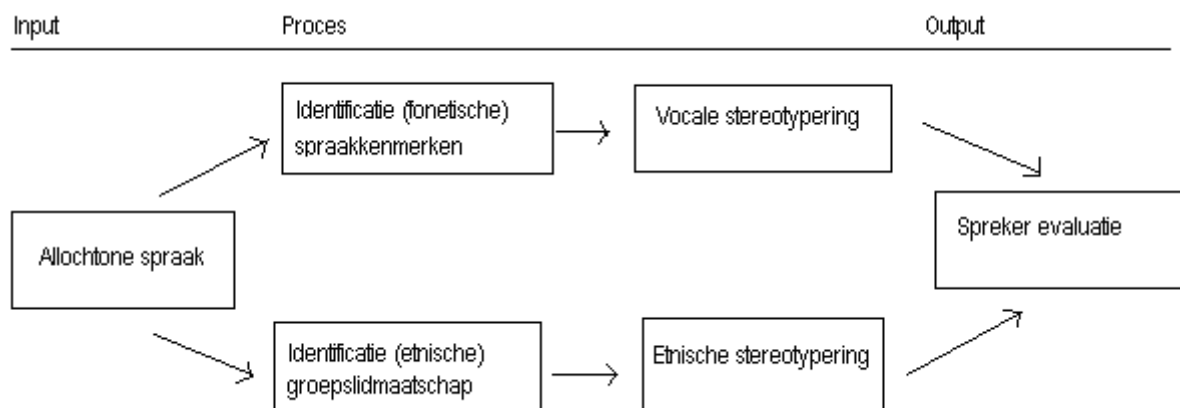
In 1978 breidde Giles (geciteerd in Van Bezooijen 2002: 14) de *opgelegde norm hypothese* uit, omdat hij vond dat naast de opgelegde culturele normen ook andere sociale factoren een rol speelden bij het beoordelen van taalvariëteiten. De zogenaamde *sociale connotatiehypothese* stelt dat de evaluatieve oordelen over taalvariëteiten veelal afhankelijk zijn van sociale factoren. Mensen hechten een complex van oordelen en gevoelens aan een taalvariëteit, die deels worden bepaald door sociale normen. Deze normen zijn niet voor alle groepen in een samenleving hetzelfde (Boves & Gerritsen 1995: 293).

2.2.2 Taalstereotypen

Zoals in paragraaf 2.2.1 duidelijk wordt, beoordelen wij taalvariëteiten doorgaans op basis van sociale factoren. Taal lijkt een belangrijke sociale functie te hebben. Naast het feit dat wij door middel van taal kunnen communiceren en de wereld om ons heen begrijpen, geldt taal ook als een groepsmarkeerder. Deze laatste sociale functie kan echter leiden tot taalstereotypen of talige vooroordelen. De attitude ten aanzien van een groep is in dit geval ook de attitude ten aanzien van de taal van de groep.

Doeleman (1999: 137) noemt in dit kader twee termen: het *projectieprincipe* en *vocale stereotypering*. In het geval van bijvoorbeeld allochtone sprekers geeft het accent niet alleen aan tot welke sociale klasse de spreker behoort, het kan ook een indicator zijn van de etnische groep waaruit de spreker afkomstig is. Een allochtoon accent maakt duidelijk wat de etnische herkomst van de spreker is. Op basis van het projectieprincipe (Doeleman 1999: 137) kan deze identificatie de evaluatie van de spreker beïnvloeden. Het projectieprincipe stelt dat de spreker herkend wordt als lid van een bepaalde (etnische) groep, de stereotypen over de cultuur en persoonlijkheidskenmerken van deze (etnische) groep geprojecteerd kunnen worden op de allochtone spreker en zo gebruikt kunnen worden in de beoordeling van de persoonlijkheid van die spreker. Daarnaast kan het accent ook spraakkenmerken bevatten die direct stereotypen oproepen, onafhankelijk van de (etnische) herkomst van de spreker. Bepaalde uitspraakkenmerken worden geassocieerd met bepaalde persoonlijkheidskenmerken. Doeleman (1999: 137) onderzocht of het beeld dat autochtone luisteraars vormen van een allochtone spreker van wie ze alleen het buitenlandse accent horen, gebaseerd is op de stereotypen over de etnische groep van de spreker of op de stereotypen die geassocieerd

worden met de uitspraakkenmerken van de spraak. Uit haar onderzoek (1999: 146) bleek dat de autochtone respondenten beide routes uit het *procesmodel* (figuur 1) van autochtone reacties op allochtone spraak gebruikten. De respondenten baseerden hun reacties op de sprekers vooral op de stereotype ideeën ten aanzien van de etnische groep waartoe de spreker behoort, met name op de sociale afstand die ze tussen zichzelf en de groepen voelden. Daarnaast hadden ook een aantal allochtone fonetische kenmerken invloed op de sprekersevaluaties, deze kenmerken waren typerend voor allochtone spraak.

Figuur 1: Procesmodel van autochtone reacties op allochtone spraak (Doeleman 1999: 139)

2.3 Taal & identiteit

We maken op basis van iemands taal en spraak een inschatting van de regionale, sociale of etnische groep waartoe de persoon behoort. We herkennen een accent als kenmerk van een sociale of regionale identiteit.

2.3.1 Sociale Identiteitstheorie

De *Sociale Identiteitstheorie* gaat er vanuit dat individuen gemotiveerd zijn om een positieve sociale identiteit te verkrijgen en te behouden. Een sociale identiteit wordt door Tajfel in 1978 gedefinieerd als (geciteerd in Taylor e.a. 1994: 61):

Het deel van de zelfopvatting van een individu dat voortkomt uit zijn kennis of zijn lidmaatschap bij een sociale groep en de waarde en emotionele betekenis dat hoort bij dit lidmaatschap.

Wij streven ernaar onze *ingroup* (mensen die een gemeenschappelijke groepsidentiteit delen) in positieve zin te onderscheiden van de *outgroup* (mensen van een andere sociale groep).

Taal kan worden gebruikt om leden van zogenaamde *outgroups* buiten te sluiten (Boves & Gerritsen 1995: 301).

Een voorbeeld met betrekking tot de *Sociale Identiteitstheorie* is een taalattitudeonderzoek van Heijmer & Vonk in 2002. Met hun experiment onderzochten zij het effect van een regionaal accent op de beoordeling van de spreker. Zestig proefpersonen luisterden naar een geluidsband met fragmenten van zes accenten (Amsterdams, Haags, Limburgs, Twents en Vlaams) en beoordeelden deze met behulp van vragenlijsten. Opvallend was dat de Vlaamse spreker, anders dan de regionale sprekers, noch hoog scoorde op de competentie dimensie, noch hoog scoorde op de sociale dimensie. Een verklaring die Heijmer & Vonk (2002: 112) hiervoor geven is de sociale identiteitstheorie. Het negatieve oordeel over de Vlaamse spreker kan een gevolg zijn van zijn Belgische nationaliteit. Iemand met een regionaal accent heeft wel dezelfde Nederlandse nationaliteit als de Nederlandse respondenten en behoort zo in sterkere mate tot hun *ingroup*.

2.3.1 Regionale identiteit

Omdat dit onderzoek draait om het regionaal accent is het belangrijk om het begrip regionale identiteit te bespreken. Bij regionale identiteit hangt iemands identiteit samen met de regio waar hij vandaan komt. Mensen voelen zich verbonden met de regio waar zij leven, soms zelfs meer dan met hun land. Een regio kan bijvoorbeeld een provincie zijn (Limburg), een gebied (De Achterhoek in Gelderland) of een stad (Den Haag). Door middel van (onder andere) taalgebruik onderscheiden de regio's zich van elkaar. In Limburg spreekt men met *de zachte g* (Weijnen 1991: 242), in de Achterhoek gebruikt men de umlaut bij verkleinwoorden en meervoudvormen (Nijen Twilhaar 2003: 79) en de Hagenees spreekt de diftongen *ei*, *ui* en *au* enkel met de eerste klinker uit (Weijnen 1991: 226).

Naast het feit dat je door middel van een regionaal accent je identiteit kan benadrukken, word je ook beoordeeld op jouw regionale accent. Heijmer & Vonk (2002: 111) vonden naar aanleiding van hun taalattitudeonderzoek dat mensen met een regionaal accent, ongeacht de regio waar ze vandaan komen, gezien worden als minder bekwaam maar meer sociaal dan ABN sprekers. De verklaring die zij hiervoor geven volgt uit het onderzoek van Giles & Powesland (geciteerd in Heijmer & Vonk 2002: 111). Het hoger beoordelen van de standaardtaal op de dimensie competentie lijkt voort te komen uit prestige en maatschappelijke status. Iemand die ABN spreekt wordt eerder gezien als hoogopgeleid en als

iemand met een hoge sociale status. Giles en Powesland (geciteerd in Heijmer & Vonk 2002: 111) denken dat sprekers met een regionaal accent als socialer worden beoordeeld omdat zij als meer gemeenschapsgezinnd worden gezien. Heijmer & Vonk (2002: 112) vonden maar een heel gering verschil tussen de verschillende regionale accenten die zij testten. Zij stellen dat het 'plat' praten meer van invloed is dan de specifieke regio waar de spreker vandaan komt.

Bovenstaande onderzoeksters deden geen onderzoek naar integriteit. Echter, zij halen in hun theoretische kader wel een onderzoek van Van Bezooijen & Ytsma (geciteerd in Heijmer & Vonk 2002: 109) aan. Van Bezooijen & Ytsma stellen dat standaardsprekers als meer integer worden beoordeeld dan sprekers met een regionaal accent. Hoe minder het accent afwijkt van het Standaardnederlands, hoe meer integer het wordt beoordeeld.

Grondelaers en anderen (2009: 101) onderzochten of sporen van een regionaal accent in de standaardspraak van middelbare school docenten van het vak Nederlands een sociale betekenis hebben voor jong/oud, hoog/laagopgeleid, man/vrouw met verschillende regionale achtergronden. Zij vonden dat de taalattitude niet alleen teweeggebracht wordt door de (etnische) groep die de taal spreekt, maar ook door de eigenschappen en kwaliteiten van het accent zelf. Wanneer de beoordelaars een accent herkennen, lijken hun beoordelingen op elkaar. Echter, als het accent niet wordt herkend, wordt de individuele spreker beoordeeld.

2.4 Taalattitudeonderzoek

We hebben geen directe toegang tot attitudes, ze bestaan uitsluitend in ons hoofd. Om attitudes te meten zijn diverse methoden ontwikkeld. Deze paragraaf bespreekt de matched-guise techniek van Wallace Lambert uit 1960 (Boves & Gerritsen 1995: 288). De matched-guise techniek is een indirecte meting die gebruikt wordt voor dit onderzoek.

Tijdens een matched-guise onderzoek horen proefpersonen geluidsfragmenten van sprekers. Deze testsituatie kan je vergelijken met het horen van een stem van iemand die je niet kunt zien. De slimheid van deze methode is dat men enkele malen dezelfde spreker hoort, die steeds een andere taalvariëteit spreekt. Lambert deed op deze wijze onderzoek in Canada, een tweetalig land met het Frans en het Engels als standaardtalen. Hij liet eenzelfde spreker een verhaal voorlezen: één keer in het Frans en één keer in het Engels. Lambert beredeneerde dat als de Franse versie anders zou worden beoordeeld dan de Engelse, het verschil enkel kan

samenhangen met de attitude van de proefpersonen ten opzichte van de twee talen. Immers, de andere eigenschappen van de sprekers zijn hetzelfde omdat het Franse en het Engelse fragment door dezelfde spreker is ingesproken.

2.5 Onderzoeksvraag & hypotheses

Met behulp van de matched-guise methode lijkt het mij interessant om te onderzoeken hoe leerlingen staan tegenover een regionaal accent van een docent. Beïnvloedt het de attractiviteit van de docent? Wordt een docent met een regionaal accent als even bekwaam gezien als een docent zonder accent? Heeft het accent invloed op de integriteit van de docent?

In de eerste plaats zijn deze vragen interessant omdat de motivatie van leerlingen geoptimaliseerd kan worden wanneer de leerkracht aan enkele psychologische basisbehoeften tegemoet komt, zoals verbondenheid en competentie (Verschueren & Koomen 2007: 231). In dit kader van verbondenheid is attractiviteit belangrijk omdat een goede omgang tussen docent en leerling van belang is. Ze moeten openstaan voor elkanders ideeën en hierover kunnen praten. Ook eerlijkheid is van belang, omdat de leerling de docent moet kunnen vertrouwen. De leerling moet er vanuit kunnen gaan dat de docent de waarheid spreekt.

Competentie is belangrijk omdat de leerlingen de docent serieus moeten nemen. Zij moeten er vanuit kunnen gaan dat de docent weet waar hij over praat, en dat zij met hun vragen bij hem terecht kunnen. Natuurlijk zijn er veel diagnostische middelen ontwikkeld om goede relaties tussen de leerkracht en zijn leerlingen tot stand te brengen (Verschueren & Koomen 2007: 237). Maar wanneer een (eerste) indruk van een docent niet goed is, zal het moeilijker zijn een goede relatie met de leerling op te bouwen. Taalgebruik speelt een belangrijke rol bij de attitudevorming ten opzichte van een persoon. De stem en de taalvariëteit van de spreker geven een bepaalde indruk en zo een beeld van de spreker.

In de tweede plaats is het interessant om te bekijken of scholieren het regionale accent van de docent anders beoordelen wanneer het hun ‘eigen’ regionale accent is. Wellicht beïnvloedt het regionale accent van de docent de attitude van de leerlingen uit de desbetreffende regio niet, maar van scholieren in een ander deel van Nederland wel.

Naar aanleiding van bovenstaande luiden mijn onderzoeksvragen als volgt:

In hoeverre is er een verschil tussen de attitudes ten opzichte van een docent met een Achterhoeks accent en een docent zonder een Achterhoeks accent?

En, in hoeverre is er een verschil in attitude tussen scholieren uit de Randstad en scholieren uit de Achterhoek ten opzichte van een docent die spreekt met een Achterhoeks accent?

Mede gebaseerd op het onderzoek van Heijmer & Vonk (2002: 111), Bezooijen & Ytsma (geciteerd in Heijmer & Vonk 2002: 109) en de Sociale Identiteitstheorie (paragraaf 2.3.1) zijn mijn hypothesen:

- I De docent die spreekt met een Achterhoeks accent wordt gemiddeld hoger beoordeeld met betrekking tot **attractiviteit** dan de docent die spreekt zonder een Achterhoeks accent. Tevens zullen de Achterhoekse scholieren (*ingroup*) positiever oordelen over de docente die spreekt met een Achterhoeks accent dan de scholieren uit de Randstad (*outgroup*).
- II De docent die spreekt met een Achterhoeks accent wordt gemiddeld lager beoordeeld met betrekking tot **competentie** dan de docent die spreekt zonder een Achterhoeks accent. Tevens zullen de Achterhoekse scholieren (*ingroup*) positiever oordelen over de docente die spreekt met een Achterhoeks accent dan de scholieren uit de Randstad (*outgroup*).
- III De docent die spreekt met een Achterhoeks accent wordt gemiddeld lager beoordeeld met betrekking tot **integriteit** dan de docent die spreekt zonder een Achterhoeks accent. Tevens zullen de Achterhoekse scholieren (*ingroup*) positiever oordelen over de docente die spreekt met een Achterhoeks accent dan de scholieren uit de Randstad (*outgroup*).

3.0 Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksopzet beschreven. Als eerst wordt het taakontwerp nader bekeken, paragraaf 3.2 beschrijft de proefpersonen, waarna in paragraaf 3.3 de onderzoekslocatie wordt behandeld. Tot slot zal de statistische gegevensverwerking worden besproken.

3.1 Het taakontwerp

3.1.1 Matched-guise techniek

Voor de uitvoering van mijn onderzoek wil ik gebruik maken van een matched-guise test. Zoals in paragraaf 2.4 uitgelegd, is de matched-guise techniek een voorbeeld van een indirecte attitudemeting. De proefpersonen horen een bandopname met verschillende sprekers die zij beoordelen op hun spraak. Wat zij niet weten is dat één spreker een dubbelrol heeft, deze spreekt zowel met als zonder Achterhoeks accent.

3.1.2 Geluidsfragmenten

3.1.2.1 Spreeksters

De geluidsfragmenten zijn door veertien verschillende personen ingesproken. Eén persoon spreekt zowel Nederlands zonder accent als Nederlands met een Achterhoeks accent. De dertien afleiders zijn personen met verschillende regionale accenten. Drie vrouwen zijn geboren en getogen Brabanders, twee vrouwen komen uit Deventer en Zutphen, vier spreeksters zijn opgegroeid in de Achterhoek, twee spreeksters zijn afkomstig uit Zuid-Holland, één vrouw is een Limburgse en één spreekster is een Zeeuwse. Niet iedere spreekster heeft een duidelijk waarneembaar regionaal accent, omdat veel spreeksters naar de stad zijn verhuisd om te gaan studeren. De een heeft haar accent behouden en bij de ander is het regionale accent afgezwakt.

Alle insprekers zijn vrouwelijk, omdat het voor mij als onderzoekster beter haalbaar was om veertien vrouwen te vinden die het tekstfragment wilden inspreken dan veertien mannen. De vrouwen zijn tussen de 18 en de 27 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 22,5 jaar, en hoogopgeleid.

Voor een matched-guise onderzoek zijn naast de dubbelspreekster veel afleiders nodig om te voorkomen dat de dubbelspreekster wordt herkend. Het niet herkennen van de dubbelspreekster is essentieel, omdat herkenning de onderzoeksresultaten kan beïnvloeden.

3.1.2.2 Teksten

De tekstfragmenten die gebruikt zijn voor dit onderzoek hebben een ‘schools’ tintje. Er is voor gekozen de spreeksters vijf dicteezinnen voor te laten lezen. Deze zinnen komen uit het groep 8 dictee van Taal Actief (2010: website) en zijn terug te vinden in bijlage 3. De vijf zinnen zijn bewust gekozen. Ten eerste omdat de inhoud de beoordelaars niet mag afleiden of beïnvloeden. Ten tweede omdat bepaalde klinkers, medeklinkers en lettercombinaties het Achterhoekse accent duidelijk laten weerklinken (bijlage 4 bevat een analyse van het Achterhoekse spraakfragment). Elke spreekster droeg dezelfde vijf dicteezinnen voor met een pauze van ongeveer twee seconden tussen iedere zin.

Naast het ‘schoolse’ tintje dat de dicteezinnen uitdragen worden de spreeksters als docent voorgesteld aan de respondenten. Zij zijn zich er van bewust dat zij docentes beoordelen.

3.1.2.3 Spraakopname

Voor het opnemen van de spraakfragmenten is er gebruik gemaakt van een Compact Flash Recorder van het Utrecht Institute of Linguistics OTS. De spreeksters namen plaats aan een tafel waarop een microfoon was geïnstalleerd. De onderzoekster zat aan de andere kant van de tafel en beluisterde de opnamen door een koptelefoon. Op deze manier konden storende omgevingsgeluiden goed worden waargenomen. Wanneer de opname naar genoegen was, werd deze overgezet naar de laptop. Eventuele verdere bewerkingen van de spraakfragmenten zijn verricht met het programma Audacity.

Uiteindelijk is er een reeks samengesteld van de vijftien fragmenten. Het derde fragment in die reeks betrof de Achterhoekse variant van de dubbelspreekster en het veertiende fragment de accentloze variant van de dubbelspreekster. De twee fragmenten zijn ver uit elkaar gezet om de afleiders goed hun werk te laten doen. De Achterhoekse spraak is niet als eerste of tweede te horen, om te voorkomen dat respondenten met ‘opstartproblemen’ niet optimaal kunnen oordelen. Tevens is de accentloze versie niet het allerlaatste fragment om te voorkomen dat de respondenten ongeconcentreerd antwoorden omdat zij bijna klaar zijn.

Deze keuzes zijn mede gebaseerd op de pilot die in de volgende paragraaf kort wordt besproken.

De vijftien spraakfragmenten zijn te beluisteren via de cd bijgevoegd in de bijlage van dit onderzoek.

3.1.2.4 Pilot

In een pilot hebben drie willekeurige studenten de opnamen beluisterd om na te gaan of deze natuurlijk genoeg waren voor gebruik in de uiteindelijke testsituatie. Zij hebben allereerst de vragenlijst doorgenomen, waarna zij vragen hebben beantwoord over de kwaliteit van de opnamen, tempoverschillen en opvallende woorden. Het belangrijkste was dat men de persoon met de ‘dubbelrol’ niet herkende.

Deze pilot was van belang omdat de kleinste oneffenheid in de aangeboden tekstfragmenten grote gevolgen kan hebben voor de beoordeling van de respondenten en daarmee voor de uiteindelijke conclusies van het onderzoek (Jonkman 1989: 53).

3.1.3 Vragenlijst

De vragenlijst bestaat uit drie delen. Het eerste deel betreft de inleiding van het onderzoek gevolgd door enkele persoonlijke vragen (zie paragraaf 3.2.3).

Het tweede deel bestond uit zogenaamde semantische differentiaal. De respondenten beoordeelden de spraak die zij hoorden op een negental persoonlijkheidskenmerken. Deze kenmerken kunnen worden ingedeeld in drie categorieën, namelijk attractiviteit, competentie en integriteit:

Attractiviteit	Competentie	Integriteit
Vrolijk	Hoogopgeleid	Serius
Vriendelijk	Intelligent	Betrouwbaar
Behulpzaam	Rijk	Eerlijk

Op de scorelijst zijn eigenschappen uit dezelfde categorie niet vlak na elkaar geplaatst, zodat ze zoveel mogelijk los van elkaar beoordeeld worden. De positieve polen van een kenmerk zijn afwisselend aan de linker- en de rechterkant van de schaal gezet. Deze maatregel is erop

gericht de beoordelaar elk item elke keer opnieuw als een zelfstandige evaluatie te laten uitvoeren (Jonkman 1989: 55).

Een voorbeeld:

Deze docente lijkt mij:

vriendelijk	1	2	3	4	5	onvriendelijk
onbetrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar

Deel drie bestond uit enkele open vragen. Hierdoor kregen de proefpersonen de mogelijkheid aanvullingen te geven die bij de gesloten vragen niet aan bod kwamen. Er is in dit kader gevraagd wat de verwachte geografische afkomst van de spreker is en of er nog overige opmerkingen waren. De vragen zijn aan het einde van de test gesteld. Wanneer alle geluidsfragmenten waren beluisterd en beoordeeld, kwamen zij nog eenmaal voorbij om deze vragen te kunnen beantwoorden. In bijlage 2 is de volledige vragenlijst terug te vinden.

3.2 Proefpersonen

Aan dit onderzoek hebben 90 VMBO-scholieren meegewerkt. De volgende paragrafen bespreken de woonplaats en de leeftijd van de proefpersonen.

3.2.1 Woonplaats van de proefpersonen

Mijn onderzoek richt zich op scholieren van scholen in Gouda en Doetinchem. Praktisch gezien is het namelijk niet haalbaar om een grootschaliger onderzoek uit te voeren door heel Nederland, hiervoor ontbreken tijd en middelen. Omdat ik toch graag eventuele verschillen of overeenkomsten tussen de Randstad en de Achterhoek wil kunnen meten, heb ik gekozen voor deze twee steden. Het is interessant om te bekijken hoe Achterhoekse scholieren ‘hun eigen accent’ beoordelen in vergelijking met scholieren uit de Randstad, omdat de Randstad sterk wordt geassocieerd met het Standaardnederlands.

Naast het maken van deze vergelijking spelen ook goede contacten met de betreffende scholen mee bij de keuze. Bovendien wordt er door middel van het gebruik van klassen in een relatief korte periode veel data van meerdere proefpersonen verzameld.

3.2.2 Leeftijd van de proefpersonen

De gemiddelde leeftijd van de proefpersonen is 14 jaar. De jongste proefpersoon was 13 en de oudste 16 jaar. De leerlingen zitten in de tweede of derde klas van de middelbare school. Ik heb gekozen voor deze leeftijd omdat de leerlingen geen nieuwkomers, ‘brugpiepers’, zijn en ook geen doorgewinterde middelbare scholieren die al jarenlange positieve en/of negatieve ervaringen hebben met docenten.

3.2.3 Vragenlijst

Aan het begin van de taak zullen enkele vragen worden voorgelegd met betrekking tot de achtergrond van de proefpersoon. In het kader van dit onderzoek is het interessant om de geboorteplaats, de woonplaats en de thuistaal van de proefpersonen te vragen. De vragen zijn terug te vinden in bijlage 2.

3.3 Onderzoekslocatie

Zoals vermeld in paragraaf 3.2.1 vond het onderzoek plaats op middelbare scholen te Doetinchem en te Gouda. Naast het praktische feit dat ik contacten onderhoud met deze scholen, is een vergelijking tussen de attitude in de Achterhoek en de Randstad interessant.

De taken zijn afgenomen in het klaslokaal. Door het voorleggen van de vragenlijsten in een klaslokaal, wordt een enigszins realistische setting gecreëerd voor het beoordelen van docenten. De scholieren schoven hun tafels uit elkaar en voerden ieder voor zich de taak uit. Voor in de klas stond de geluidsinstallatie, waarvan het volume dermate hoog was dat iedereen de opnames goed kon horen.

3.4 Statistische gegevensverwerking

Voor de statistische gegevensverwerking is gebruik gemaakt van het programma SPSS. Enkel de gegeven antwoorden met betrekking tot de dubbelspreekster zijn opgenomen in de datafile. Eerst zijn de data op betrouwbaarheid geanalyseerd door de *Cronbach's Alpha* uit te rekenen. De Cronbach's Alpha is een statistische maat die de interne consistentie van de items/vragen in de vragenlijst weergeeft. Het geeft dus aan in hoeverre de vragen hetzelfde construct meten (Statsoft: website). Vervolgens is er gebruik gemaakt van de *variantieanalyse met herhaalde metingen*. Het doel van een variantieanalyse is het vinden van significante verschillen tussen gemiddelden (Statsoft: website). In de context van variantieanalyse betekent herhaalde

metingen dat er verschillende observaties per persoon zijn geregistreerd. In deze opzet kunnen twee soorten factoren voorkomen: de between-subjects factoren en de within-subjects factoren. De between-subjects factoren blijven constant per subject (hier: woonplaats van de subjecten en sekse), terwijl de within-subjects factoren wijzigen binnen de subjecten (hier: accent van de spreekster). Tot slot is er gebruik gemaakt van de t-toets voor twee onafhankelijke steekproeven. Met deze toets wordt gekeken of de gemiddelden van twee populaties aan elkaar gelijk zijn. Hoofdstuk 4.0 beschrijft deze technieken in combinatie met de verzamelde data van dit onderzoek.

4.0 Resultaten

Paragraaf 4.0 behandelt de resultaten van het onderzoek. Paragraaf 4.1 beschrijft de *betrouwbaarheidsanalyse*, waarna paragraaf 4.2 de resultaten van de *variantieanalyse met herhaalde metingen* laat zien. Paragraaf 4.3 sluit af met de resultaten betreffende de verwachte regionale afkomst van de docentes.

Om dit hoofdstuk overzichtelijk te houden zullen alleen essentiële tabellen, figuren en notaties worden weergegeven. De complete set tabellen en figuren is te vinden in bijlage 1.

4.1 Betrouwbaarheidsanalyse

Om de betrouwbaarheid van de vragenlijsten te bepalen is de Cronbach's Alpha uitgerekend. Deze kwam uit op 0,692 (figuur 11). Dit betekent dat de items van dit onderzoek (redelijk) betrouwbaar zijn.

Cronbach's Alpha	Aantal items
0,692	18

Tabel 1: Cronbach's Alpha berekend over de 18 items van de vragenlijst

De tabel *Item Total Statistics* (figuur 11) geeft de Cronbach's Alpha waarden weer in het geval er items worden verwijderd uit de vragenlijst. De scores laten zien dat het niet noodzakelijk is om items te verwijderen uit het databestand.

4.2 Variantieanalyse met herhaalde metingen

Op de data is een variantieanalyse met herhaalde metingen uitgevoerd. In deze opzet komen twee factoren voor, namelijk de *between-subjects factoren* en de *within-subjects factoren*. De eerste blijven constant per subject (school, namelijk scholieren uit de Achterhoek of de Randstad en sekse, namelijk mannen en vrouwen), terwijl de tweede soort wijzigt binnen de subjecten (zij beoordelen een docente met een Achterhoeks accent of een docente zonder Achterhoeks accent).

Tevens zou het interessant zijn om de thuistaal van de respondenten mee te nemen binnen de *between-subjects factoren*. Echter, hier is sprake van een onevenredige verdeling. In de

Achterhoek sprak 22,2% thuis het Achterhoekse dialect, 73,4% ABN en 4,4% een buitenlandse taal. In de Randstad sprak 88,9% thuis ABN en de overige 11,1% een buitenlandse taal.

De volgende subparagrafen bespreken de resultaten van de variantieanalyse met herhaalde metingen. Aan ieder item (zie paragraaf 3.1.3) wordt een subparagraaf gewijd¹ en voor ieder item worden de variabelen ‘school van de respondent’ en ‘seks van de respondent’ apart besproken.

4.2.1 Vriendelijk

4.2.1.1 School van de respondent

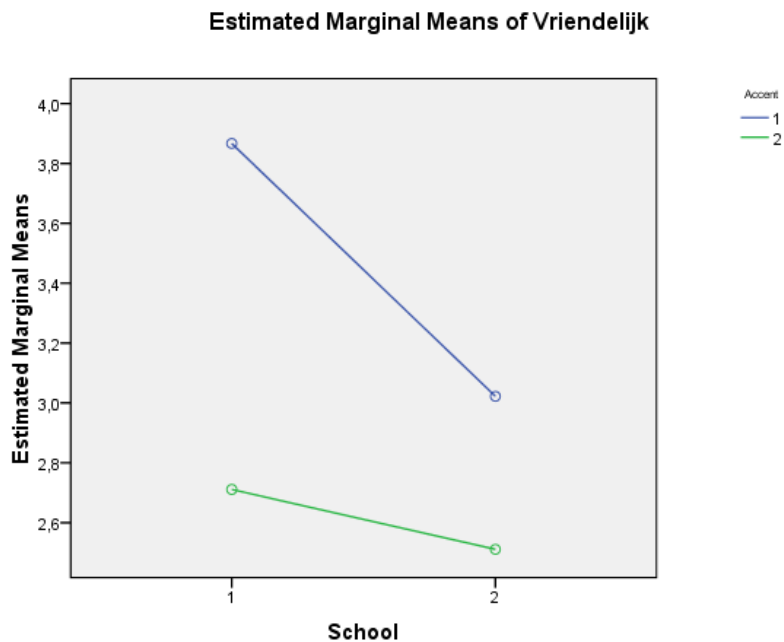
Tabel 2 toont de beschrijvende statistiek voor het item vriendelijk.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,87 (0,842)	2,71 (0,815)
Respondenten Randstad	3,02 (0,988)	2,51 (0,944)
Totaal	3,44 (1,007)	2,61 (0,883)

Tabel 2: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item vriendelijk

Naar aanleiding van een variantieanalyse met herhaalde metingen blijkt dat er een significant hoofdeffect is voor het accent van de docente ($F(1,88) = 49,480$; $p < 0,001$). De spreekster met Achterhoeks accent wordt als minder vriendelijk beoordeeld dan de spreekster zonder Achterhoeks accent. Tevens is er een interactie-effect waarneembaar voor $\text{accent} * \text{school}$ ($F(1,88) = 7,398$; $p = 0,008$). De Achterhoekse scholieren beoordelen de docente met accent als minder vriendelijk dan de scholieren uit de Randstad doen. Onderstaand figuur maakt dit interactie-effect duidelijk.

¹Een factoranalyse over de 9 items geeft een moeilijk te interpreteren resultaat. Om deze reden wordt er niet gewerkt met 3 factoren (namelijk, attractiviteit, competentie en integriteit) maar worden alle 9 items ieder voor zich geanalyseerd.

Figuur 2: Profile plot van het item vriendelijk

4.2.1.2 Sekse van de respondent

Onderstaande tabel toont de beschrijvende statistiek van het item vriendelijk.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,76 (0,779)	2,88 (0,881)
	Randstad	3,07 (1,067)	2,59 (1,018)
	Totaal	3,39 (0,998)	2,72 (0,960)
Mannen	Achterhoek	4,00 (0,918)	2,50 (0,688)
	Randstad	2,94 (0,854)	2,38 (0,806)
	Totaal	3,53 (1,028)	2,44 (0,735)

Tabel 3: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item vriendelijk

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat geen interactie-effect zien voor accent*seks (F(1,86)= 2,108; p= 0,150, n.s.). De docente met Achterhoeks accent en de docente zonder accent worden niet verschillend beoordeeld door de twee sekse. Tevens is er geen interactie-effect voor accent*seks*school (F(1,86)= 1,257; p=0,265, n.s.). Ook hier geldt dat het verschil tussen de beoordelingen van de docentes even groot lijkt.

4.2.2 Vrolijk

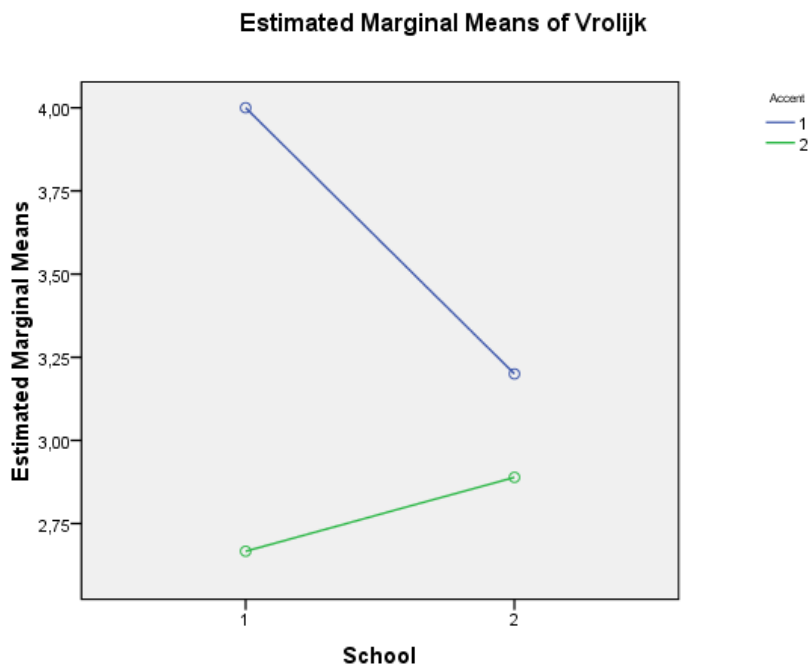
4.2.2.1 School van de respondent

Onderstaande tabel laat de gemiddelden en standaarddeviaties voor het item vrolijk zien:

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	4,00 (0,953)	2,67 (0,826)
Respondenten Randstad	3,20 (0,919)	2,89 (1,049)
Totaal	3,60 (1,015)	2,78 (0,945)

Tabel 4: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item vrolijk

Naar aanleiding van de variantieanalyse met herhaalde metingen kan gesteld worden dat er een significant hoofdeffect is voor accent ($F(1,88) = 47,959$; $p < 0,001$). De docente met accent wordt als minder vrolijk beoordeeld dan de accentloze docente. Tevens is er een significant interactie-effect voor accent*school ($F(1,88) = 18,532$; $p < 0,001$). Onderstaand plot maakt het interactie-effect duidelijk. In de Achterhoek oordeelt men negatiever over de Achterhoekse docente, terwijl men in de Randstad negatiever oordeelt over de docente zonder accent.

Figuur 3: Profile plot van het item vrolijk

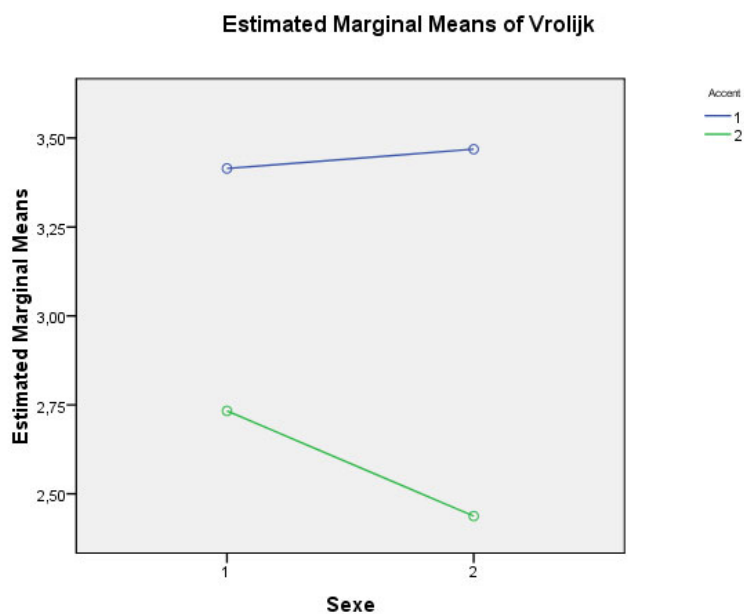
4.2.2.2 Sekse van de respondent

Tabel 5 laat de beschrijvende statistiek van het item vrolijk zien.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,80 (1,000)	2,84 (0,746)
	Randstad	3,21 (0,940)	3,00 (1,069)
	Totaal	3,48 (1,005)	2,93 (0,929)
Mannen	Achterhoek	4,25 (0,851)	2,45 (0,851)
	Randstad	3,19 (0,911)	2,69 (1,014)
	Totaal	3,78 (1,017)	2,56 (0,939)

Tabel 5: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item vrolijk

De variantieanalyse met herhaalde metingen toont een interactie-effect voor accent*seks (F(1,86)= 5,738; p= 0,019). Figuur 4 laat zien dat vrouwen negatiever zijn over de accentloze docente, terwijl mannen negatiever zijn over de docente met accent. Er is geen significant interactie-effect voor accent*seks*school (F(1,86)= 1,337; p= 0,251, n.s.). Tussen de scholen is er geen verschil in de beoordeling van de sekses.

Figuur 4: Profile plot van het item vrolijk

4.2.3 Behulpzaam

4.2.3.1 School van de respondent

Tabel 6 bevat de beschrijvende statistiek van het item behulpzaam.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,60 (0,915)	2,93 (0,863)
Respondenten Randstad	3,04 (0,824)	2,62 (0,960)
Totaal	3,32 (0,910)	2,78 (0,921)

Tabel 6: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item behulpzaam

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat een significant hoofdeffect zien voor accent ($F(1,88) = 16,892$; $p = < 0,001$). De docente met Achterhoeks accent wordt als minder behulpzaam beoordeeld dan de docente zonder Achterhoeks accent. Er is geen significant interactie-effect voor accent*school ($F(1,88) = 0,851$; $p = 0,359$, n.s.). Het verschil tussen de beoordeling van de docente met Achterhoeks accent en de docente zonder Achterhoeks accent lijkt in de Achterhoek en in de Randstad even groot.

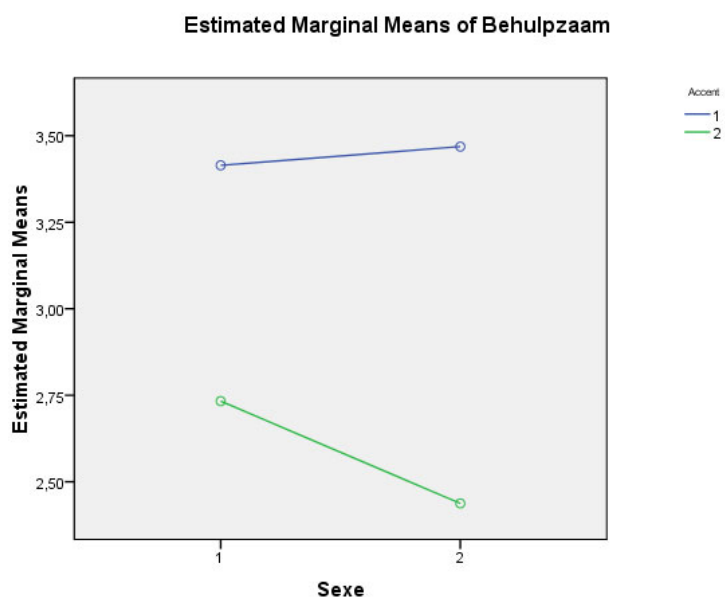
4.2.3.2 Sekse van de respondent

Onderstaande tabel laat de beschrijvende statistiek voor het item behulpzaam zien.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,48 (0,918)	3,24 (0,779)
	Randstad	3,03 (0,906)	2,79 (0,978)
	Totaal	3,24 (0,930)	3,00 (0,911)
Mannen	Achterhoek	3,75 (0,910)	2,55 (0,826)
	Randstad	3,06 (0,680)	2,31 (0,873)
	Totaal	3,44 (0,877)	2,44 (0,843)

Tabel 7: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item behulpzaam

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat een interactie-effect zien voor accent*seks (e) ($F(1,86) = 7,869$; $p = 0,006$). Figuur 5 toont dat de vrouwelijke respondenten de accentloze docente negatiever beoordelen en dat de mannelijke respondenten de docente met Achterhoeks accent negatiever beoordelen. Er is geen interactie-effect voor accent*seks*school ($F(1,86) = 0,743$; $p = 0,391$, n.s.). De beoordelingen van de verschillende sekses verschillen niet significant tussen de twee regio's.

Figuur 5: Profile Plot van het item behulpzaam

4.2.4 Hoogopgeleid

4.2.4.1 School van de respondent

De beschrijvende statistiek voor het item hoogopgeleid is af te lezen in tabel 8.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,51 (0,895)	2,80 (0,894)
Respondenten Randstad	3,18 (0,984)	3,04 (0,878)
Totaal	3,34 (0,950)	2,92 (0,890)

Tabel 8: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item hoogopgeleid

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat zien dat er een significant hoofdeffect is voor accent ($F(1,88) = 8,094$; $p = 0,006$). De docente met accent wordt als minder hoogopgeleid beoordeeld dan de docente zonder accent. Er is net geen interactie-effect voor accent*school ($F(1,88) = 3,789$; $p = 0,055$, n.s.). Er lijkt geen significant verschil te zijn tussen de oordelen in de Achterhoek en in de Randstad.

4.2.4.2 Sekse van de respondent

Tabel 9 laat de beschrijvende statistiek voor het item hoogopgeleid zien.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,48 (0,770)	3,00 (0,816)
	Randstad	3,17 (0,996)	2,97 (0,778)
	Totaal	3,31 (0,886)	2,98 (0,789)
Mannen	Achterhoek	3,55 (1,050)	2,55 (0,945)
	Randstad	3,19 (1,047)	3,19 (1,047)
	Totaal	3,39 (1,050)	2,83 (1,028)

Tabel 9: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item hoogopgeleid

De variantieanalyse laat geen interactie-effect zien voor accent*sekse ($F(1,86) = 0,264$; $p = 0,609$, n.s.). De mannelijke en de vrouwelijke scholieren beoordelen de docentes niet significant verschillend. Ook is er geen interactie-effect voor accent*sekse*school ($F(1,86) = 1,421$; $p = 0,236$, n.s.). De sekse uit de Randstad en de Achterhoek verschillen niet significant van mening.

4.2.5 Intelligent

4.2.5.1 School van de respondent

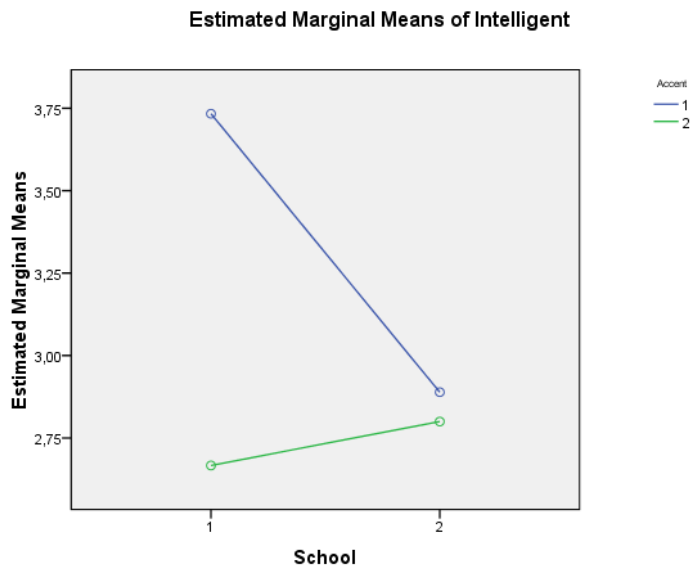
Onderstaande tabel geeft de beschrijvende statistiek van het item intelligent weer.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,73 (0,809)	2,67 (0,853)
Respondenten Randstad	2,89 (1,071)	2,80 (1,036)
Totaal	3,31 (1,035)	2,73 (0,946)

Tabel 10: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item intelligent

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat een significant hoofdeffect zien voor accent ($F(1,88) = 13,181$; $p < 0,001$). De docente met Achterhoeks accent wordt als minder intelligent beoordeeld dan de docente zonder accent. Tevens is er een interactie-effect zichtbaar voor accent*school ($F(1,88) = 10,153$; $p = 0,002$). De Achterhoekers oordelen negatiever over de docente met een Achterhoeks accent terwijl de respondenten uit de Randstad matig positiever zijn over de docente met een Achterhoeks accent. Onderstaand plot verduidelijkt het interactie-effect.

Het plot laat tevens zien dat er opgepast moet worden met de interpretatie van het hoofdeffect. Dat lijkt voornamelijk voort te komen uit de beoordeling van de Achterhoekse respondenten.

Figuur 6: Profile Plot van het item intelligent

4.2.5.2 Sekse van de respondent

Tabel 11 laat de gemiddelden en de standaarddeviaties van het item intelligent zien.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,60 (0,816)	2,72 (0,843)
	Randstad	3,90 (0,788)	2,60 (0,883)
	Totaal	3,13 (1,010)	2,80 (0,959)
Mannen	Achterhoek	2,72 (0,996)	2,86 (1,060)
	Randstad	3,19 (1,167)	2,69 (1,014)
	Totaal	3,58 (1,025)	2,64 (0,931)

Tabel 11: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item intelligent

De variantieanalyse laat geen interactie-effect zien voor accent*sekse ($F(1,86) = 2,855$; $p = 0,095$, n.s.). De vrouwelijke respondenten en de mannelijke respondenten verschillen niet significant van mening. Tevens is er geen interactie-effect voor accent*sexe*school ($F(1,86) = 0,121$; $p = 0,729$, n.s.). Ook hier lijkt het verschil tussen de beoordelingen even groot.

4.2.6 Rijk

4.2.6.1 School van de respondent

Tabel 12 laat de gemiddelden en standaarddeviaties van het item rijk zien.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,31 (0,733)	2,80 (0,842)
Respondenten Randstad	3,20 (0,944)	3,00 (0,739)
Totaal	3,26 (0,842)	2,90 (0,794)

Tabel 12: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item rijk

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat een significant hoofdeffect zien voor accent ($F(1,88) = 7,560$; $p = 0,007$). De docente met accent wordt als minder rijk beoordeeld dan de docente zonder accent. Er is geen significant interactie-effect waarneembaar voor accent*school ($F(1,88) = 1,447$; $p = 0,232$, n.s.). De respondenten uit de Achterhoek en de respondenten uit de Randstad oordelen niet significant verschillend.

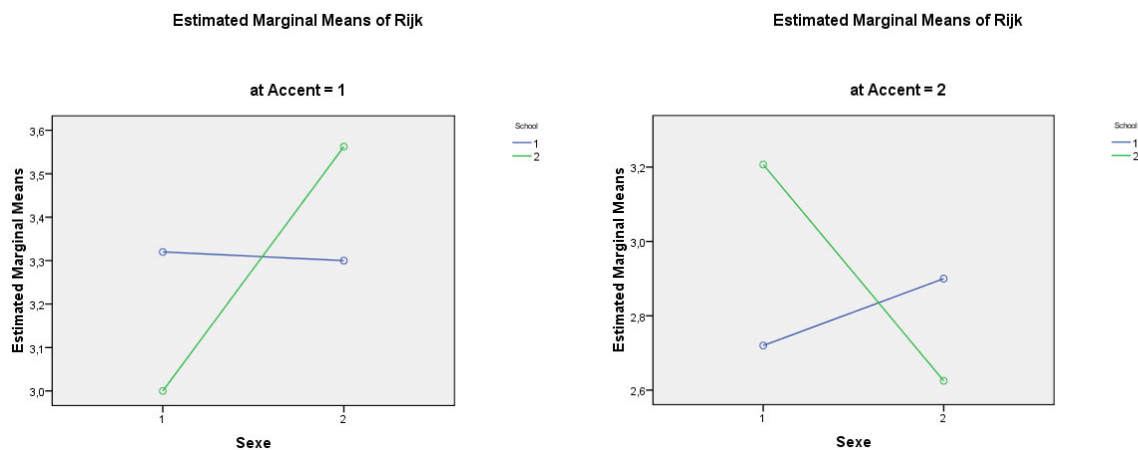
4.2.6.2 Sekse van de respondent

Onderstaande tabel geeft de gemiddelden en de standaarddeviaties weer van het item rijk.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,32 (0,690)	2,72 (0,980)
	Randstad	3,00 (0,845)	3,21 (0,675)
	Totaal	3,15 (0,787)	2,98 (0,858)
Mannen	Achterhoek	3,30 (0,801)	2,90 (0,641)
	Randstad	3,56 (1,031)	2,62 (0,719)
	Totaal	3,42 (0,906)	2,78 (0,681)

Tabel 13: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item rijk

De variantieanalyse met herhaalde metingen toont geen interactie-effect voor accent*seks (F(1,86)= 3,462; p= 0,066, n.s.). Vrouwen en mannen lijken niet significant van mening te verschillen. Er wordt wel een interactie-effect waargenomen voor accent*seks*school (F(1,86)= 7,015; p= 0,010). Onderstaande plots laten dit interactie-effect zien. In de Achterhoek denken mannen en vrouwen ongeveer gelijk over het Achterhoeks accent. Echter, in de Randstad zijn de mannen een stuk negatiever dan de vrouwen. Het tweede plot laat zien dat de vrouwen uit de Randstad negatiever oordelen over de accentloze docente, maar dat in de Achterhoek de mannen negatiever zijn.

Figuur 7: Profile Plots voor het item rijk

4.2.7 Serieus

4.2.7.1 School van de respondent

Onderstaande tabel laat de beschrijvende statistiek van het item serieus zien.

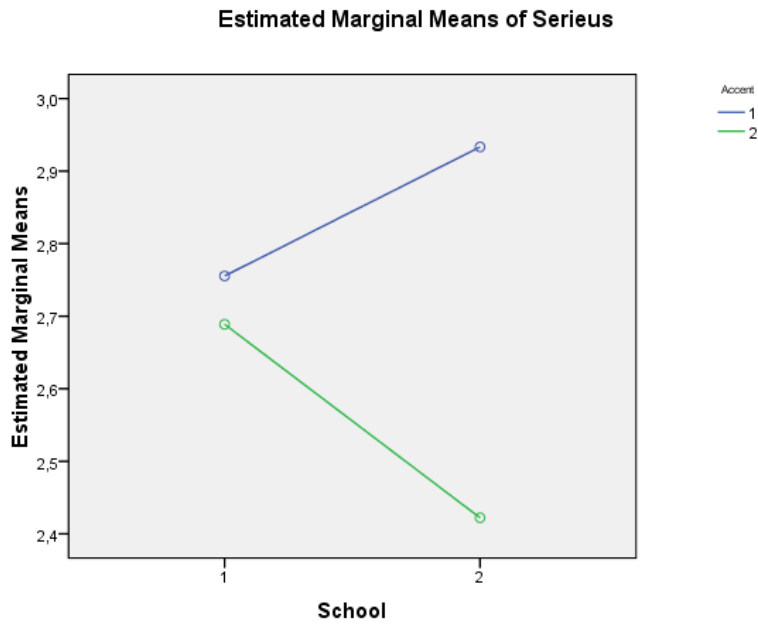
	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	2,76 (1,111)	2,69 (0,848)
Respondenten Randstad	2,93 (1,009)	2,42 (0,866)
Totaal	2,84 (1,059)	2,56 (0,863)

Tabel 14: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item serieus

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat een significant hoofdeffect zien voor accent (F(1,88)= 4,079; p= 0,046). De docente met accent wordt als minder serieus beoordeeld dan de docente zonder accent. Ook is er een significant interactie-effect waarneembaar voor accent*school (F(1,88)= 2.414; p= 0,027). Onderstaand plot verduidelijkt het interactie-effect.

De Achterhoekse respondenten oordelen negatiever over de docente zonder accent, terwijl de respondenten uit de Randstad de docente met accent negatiever beoordelen.

Het plot laat tevens zien dat er opgepast moet worden met de interpretatie van het hoofdeffect. Het hoofdeffect lijkt voornamelijk veroorzaakt te worden door de beoordelingen vanuit de Randstad.

Figuur 8: Profile plot van het item serieus

4.2.7.2 Sekse van de respondent

Tabel 15 toont de beschrijvende statistiek van het item serieus.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	2,80 (1,190)	2,72 (0,891)
	Randstad	2,93 (1,100)	2,31 (0,761)
	Totaal	2,87 (1,133)	2,50 (0,841)
Mannen	Achterhoek	2,70 (1,031)	2,65 (0,813)
	Randstad	2,94 (0,854)	2,62 (1,025)
	Totaal	2,81 (0,951)	2,64 (0,899)

Tabel 15: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item serieus

De variantieanalyse toont geen significant interactie-effect voor accent*seks (F(1,86)= 0,327; p= 0,569, n.s.). Mannen en vrouwen lijken niet verschillend te oordelen over de twee docentes. Tevens is er geen interactie-effect voor accent*seks*school (F(1,86)= 0,221; p= 0,639, n.s.). Er lijkt geen verschil tussen de beoordeling van de twee sekses in de twee regio's.

4.2.8 Betrouwbaar

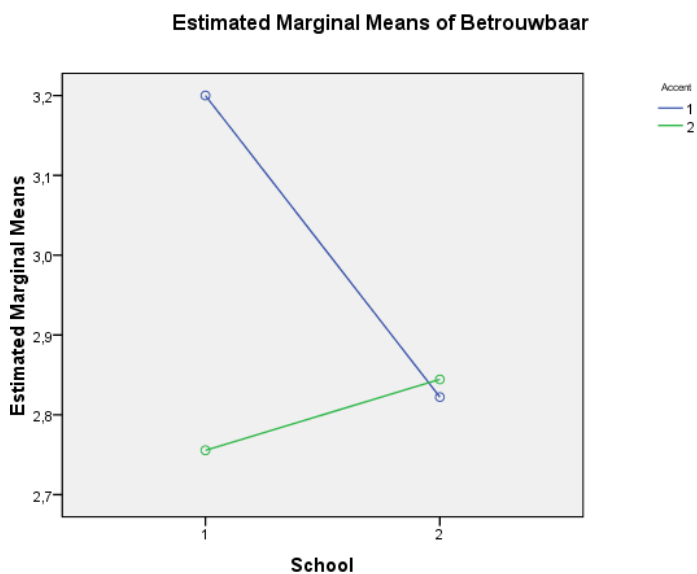
4.2.8.1 School van de respondenten

Tabel 16 laat de beschrijvende statistiek van het item betrouwbaar zien.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,20 (0,894)	2,74 (0,802)
Respondenten Randstad	2,82 (0,777)	2,84 (0,824)
Totaal	3,01 (0,855)	2,80 (0,810)

Tabel 16: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item betrouwbaar

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat geen significant hoofdeffect voor accent zien (F(1,88)= 3,206; p= 0,077, n.s.). De docentes worden niet significant verschillend beoordeeld. Tevens is er nipt geen significant interactie-effect voor accent*school (F(1,88)= 3.917; p= 0.051, n.s.). Onderstaand figuur laat de profile plot van het item betrouwbaar zien. Omdat het interactie-effect net niet significant is, is het interessant deze te bekijken. Het valt op dat de Achterhoekse respondenten negatiever oordelen over de docente met accent en de respondenten uit de Randstad negatiever zijn over de docente zonder Achterhoeks accent.

Figuur 9: Profile plot van het item betrouwbaar

4.2.8.2 Sekse van de respondenten

Onderstaande tabel toont de beschrijvende statistiek van het item betrouwbaar.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	3,16 (0,746)	2,64 (0,757)
	Randstad	2,86 (0,693)	2,93 (0,923)
	Totaal	3,00 (0,727)	2,80 (0,855)
Mannen	Achterhoek	3,25 (1,070)	2,90 (0,852)
	Randstad	2,75 (0,931)	2,69 (0,602)
	Totaal	3,03 (1,028)	2,81 (0,749)

Tabel 17: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item betrouwbaar

De variantieanalyse met herhaalde metingen toont geen interactie-effect voor accent*seks (F(1,86)= 0,006; p= 0,937, n.s.). Mannen en vrouwen lijken niet te verschillen in hun oordeel over de twee docentes. Tevens is er geen interactie-effect voor accent*seks*school (F(1,86)= 0,381; p= 0,538, n.s.). Wanneer er gekeken wordt naar verschillen tussen de regio's oordelen mannen en vrouwen ook niet verschillend.

4.2.9 Eerlijk

4.2.9.1 School van de respondenten

Tabel 18 laat de beschrijvende statistiek van het item eerlijk zien.

	Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Respondenten Achterhoek	3,07 (0,873)	2,89 (0,895)
Respondenten Randstad	2,73 (0,963)	2,60 (0,889)
Totaal	2,90 (0,930)	2,74 (0,899)

Tabel 18: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item eerlijk

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat geen significant hoofdeffect zien voor accent (F(1,87)= 1,720; p= 0,193, n.s.). De docente met Achterhoeks accent wordt niet significant anders beoordeeld dan de docente zonder Achterhoeks accent. Tevens is er geen significant interactie-effect voor accent*school (F(1,87)= 0,041; p= 0,841, n.s.). Het verschil tussen de

beoordeling van de docente met Achterhoeks accent en de docente zonder accent lijkt in de twee regio's even groot.

4.2.9.2 Sekse van de respondenten

Onderstaande tabel toont de beschrijvende statistiek van het item eerlijk.

		Met Achterhoeks accent	Zonder Achterhoeks accent
Vrouwen	Achterhoek	2,83 (0,816)	2,79 (1,062)
	Randstad	2,62 (0,862)	2,55 (0,910)
	Totaal	2,72 (0,841)	2,66 (0,979)
Mannen	Achterhoek	3,35 (0,875)	3,00 (0,649)
	Randstad	2,94 (1,124)	2,69 (0,873)
	Totaal	3,17 (1,000)	2,86 (0,762)

Tabel 19: Gemiddelden en standaarddeviaties van het item eerlijk

De variantieanalyse met herhaalde metingen laat geen interactie-effect zien voor accent*sekse ($F(1,86) = 0,978$; $p = 0,326$, n.s.). De mannelijke respondenten en de vrouwelijk respondenten beoordelen de docentes hetzelfde. Ook is er geen interactie-effect voor accent*sekse*school ($F(1,86) = 0,066$; $p = 0,798$, n.s.). Mannen en vrouwen lijken ook niet significant verschillend te oordelen wanneer je de twee regio's vergelijkt.

4.3 Verwachte regionale afkomst docentes

In taak 2 werden open vragen aan de respondenten gesteld. Deze open vragen waren:

1. *Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?*
2. *Overige opmerkingen.*

Weinig respondenten hebben gebruik gemaakt van vraag 2, maar alle respondenten hebben geprobeerd een antwoord te geven op vraag 1. Paragraaf 4.5.1 bespreekt de antwoorden op de eerste vraag. Paragraaf 4.5.2 geeft de resultaten weer van een statistische meting die bekijkt of er een relatie is tussen het (on)juist bepalen van de regio en de beoordeling van de docente die spreekt met een Achterhoeks accent.

4.3.1 Percentages

Onderstaande tabel geeft de gegeven antwoorden weer in percentages.

		Achterhoek	Gelderland	Twente	Overijssel	Arnhem	Overige
Respondenten Achterhoek	Docente met Achterhoeks accent	49%	20%	11%	-	-	20%
	Docente zonder Achterhoeks accent	-	8,9%	-	-	-	91,1%
Respondenten Randstad	Docente met Achterhoeks accent	-	4,4%	6,7%	8,9%	6,7%	73,3%
	Docente zonder Achterhoeks accent	-	4,4%	-	2,2%	-	93,4%

Tabel 20: Uit welke regio zijn de docentes volgens de respondenten afkomstig?

Het blijkt dat de respondenten het lastig vonden om het accent van de docente aan de juiste regio te koppelen. Voornamelijk de respondenten uit de Randstad vonden het erg moeilijk. Uiteindelijk heeft niemand van hen de vraag juist beantwoord, echter, enkelen zaten wel in de buurt: 4,4% koos voor Gelderland, 8,9% voor Overijssel en 6,7% voor Twente. De antwoorden Overijssel en Twente zijn in principe onjuist, maar liggen wel voor de hand. De dialecten van Overijssel en de Achterhoek hebben een aantal kenmerken die karakteristiek zijn voor het Oost-Nederlandse taalgebied en waarmee dit gebied zich onderscheid van de rest van Nederland (Nijen Twilhaar 2003: 22). Tot slot gaf 6,7% het antwoord ‘Arnhem’. Dit is natuurlijk onjuist, maar omdat het de hoofdstad van Gelderland is heb ik het toch in de tabel meegenomen.

De respondenten in de Achterhoek deden het aanzienlijk beter. Van hen herkende 49% het accent van zijn of haar regio correct. Anderen (20%) kozen voor het antwoord Gelderland. Ook onder de respondenten uit de Achterhoek wordt er door 11% op Twente gegokt. Van de respondenten gaf 20% een onjuist antwoord.

Naast bovenstaande resultaten is het interessant om te kijken hoe de ‘dubbelspreekster’ is beoordeeld toen zij zonder Achterhoeks accent sprak. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat zij (ook) als Achterhoekse wordt herkend.

De dubbelspreekster is geen enkele keer bestempeld als Achterhoekse toen zij sprak zonder Achterhoeks accent. Ook Twente en Overijssel worden ook niet genoemd. Enkele personen verwachtten wel dat zij uit Gelderland afkomstig is. Regio's die veel genoemd werden zijn Zuid Holland (28,9%), Utrecht (15,6%), Rotterdam (11,1%) en Midden Nederland (6,7%).

Deze resultaten laten op de eerste plaats zien dat de respondenten erg veel moeite hebben met het bepalen van de regionale afkomst van de spreekster. Het is natuurlijk ook geen gemakkelijke vraag voor de jonge respondenten. Wanneer zij nog nooit in aanraking zijn geweest met het Achterhoeks accent, is het lastig om antwoord te geven op de vraag. Maar, ook de Achterhoekse respondenten beantwoorden de vraag niet allemaal correct. Dit kan natuurlijk voortkomen uit het feit dat lang niet overal in de Achterhoek nog dialect gesproken wordt. Naar aanleiding van het onderzoek van Grondelaers en anderen (2009) zou je kunnen stellen dat de taalattitude ten opzichte van de docente teweeg wordt gebracht door de groep die de taal spreekt, maar ook door de eigenschappen en kwaliteiten van het accent zelf.

4.3.2 Statistische meting

Het is interessant om te bekijken of er een verschil in beoordeling is tussen de scholieren die de regionale afkomst van de Achterhoekse docente goed wisten te bepalen en de scholieren die dit fout deden. Voor deze berekening heb ik naast het antwoord 'Achterhoek' om bovengenoemde redenen ook de antwoorden 'Gelderland' en 'Twente' goedgekeurd. De resultaten zullen niet meegenomen worden in de conclusie, omdat de percentages 'goed' en 'fout' onevenredig zijn.

Door middel van de t-toets voor twee onafhankelijke steekproeven is getoetst of de gemiddelden van de twee populaties (regio goed gekozen of regio fout gekozen) aan elkaar gelijk zijn. Per dimensie zullen de resultaten kort worden besproken.

4.3.2.1 Attractiviteit

De t-toets geeft aan dat de beoordelingen van de scholieren die de regio juist bepaalden en de scholieren die dit niet deden significant verschillen voor het item vriendelijk ($F(1,88) = 2,998$; $p = 0,032$). De respondenten die het accent herkenden gaven gemiddeld 3,74 punten en de respondenten die het accent niet herkenden 3,27 punten. Dit betekent dat wanneer het accent herkend werd, er significant negatiever werd beoordeeld. Dit geldt tevens voor het item vrolijk ($F(1,88) = 1,038$; $p = 0,006$). Bij herkenning gaven de respondenten gemiddeld 3,97

punten en wanneer zij de regio incorrect inschatten gaven zij 3,38 punten. Voor het item behulpzaam was er geen verschil waarneembaar ($F(1,88) = 3,887$; $p = 0,470$, n.s.).

4.3.2.2 Competentie

De respondenten die de regio van de Achterhoekse docente juist bepaalden beoordeelden haar niet significant verschillend op het item intelligent dan de scholieren die de regio onjuist inschatten ($F(1,88) = 0,499$; $p = 0,179$, n.s.). Dit geldt tevens voor het item hoogopgeleid ($F(1,88) = 0,488$; $p = 0,603$) en voor het item rijk ($F(1,88) = 0,032$; $p = 0,554$, n.s.).

4.3.2.3 Integriteit

Scholieren die de regio van de Achterhoekse docente correct bepaalden beoordeelden haar niet significant anders op het item serieus dan scholieren die de regio onjuist inschatten ($F(1,88) = 0,628$; $p = 0,953$, n.s.). Dit geldt ook voor het item betrouwbaar ($F(1,88) = 0,438$; $p = 0,548$) en het item eerlijk ($F(1,88) = 0,003$; $p = 0,243$, n.s.).

5.0 Conclusie

Deze paragraaf zal het concluderende woord van dit onderzoek beschrijven. Allereerst nogmaals de onderzoeksvragen:

In hoeverre is er een verschil tussen de attitudes ten opzichte van een docent met een Achterhoeks accent en een docent zonder een Achterhoeks accent?

En, in hoeverre is er een verschil in attitude tussen scholieren uit de Randstad en scholieren uit de Achterhoek ten opzichte van een docent die spreekt met een Achterhoeks accent?

Wanneer je kijkt naar *attractiviteit* is er een verschil tussen de attitudes ten opzichte van een docente met een Achterhoeks accent en een docente zonder een Achterhoeks accent. Een docente met een Achterhoeks accent wordt als minder vriendelijk, minder vrolijk en minder behulpzaam beoordeeld dan een docente zonder een Achterhoeks accent. Ook zijn er in het kader van *attractiviteit* verschillen waar te nemen tussen de attitudes van scholieren uit de Randstad en scholieren uit de Achterhoek. Voor de items vriendelijk en vrolijk geldt dat scholieren uit de Achterhoek negatiever oordelen dan scholieren uit de Randstad. Tot slot kan worden geconcludeerd dat mannelijke scholieren negatiever oordelen over de vrolijkheid en de behulpzaamheid van een docente met een Achterhoeks accent dan hun vrouwelijke klasgenoten doen. Met deze bevindingen kan hypothese 1 van dit onderzoek worden verworpen. Men is op het gebied van *attractiviteit* niet positiever over het regionale Achterhoekse accent. Bovendien zijn Achterhoekers (*ingroup*) niet positiever over hun eigen accent dan scholieren uit de Randstad (*outgroup*).

Ook binnen de dimensie *competentie* is er een verschil tussen de attitudes ten opzichte van een docente met een Achterhoeks accent en een docente zonder een Achterhoeks accent.

Een docente met accent wordt als minder hoogopgeleid, minder intelligent en minder rijk beoordeeld dan een docente zonder accent. Voor het item intelligent is er tevens een verschil in attitude waarneembaar tussen leerlingen uit de Randstad en leerlingen uit de Achterhoek. De Achterhoekers beoordelen de docente met Achterhoeks accent als minder intelligent dan de scholieren uit de Randstad doen. Op het gebied van sekse kan gesteld worden dat de mannelijke en vrouwelijke scholieren uit de Randstad van mening verschillen over de rijkdom

van de docente met een Achterhoekse accent. De mannelijke scholieren schatten haar minder rijk in dan de vrouwelijke scholieren. In de Achterhoek is er bijna geen verschil waarneembaar. Naar aanleiding van deze resultaten kan hypothese 2 deels worden verworpen. Het regionale Achterhoekse accent wordt, zoals verwacht, als minder competent ervaren dan het accentloze Nederlands. Echter, de *ingroup* (Achterhoekse scholieren) beoordeelt een Achterhoekse docente als minder intelligent dan de *outgroup* (de scholieren uit de Randstad).

Binnen de dimensie *integriteit* is minder verschil waarneembaar. Een docente met een Achterhoekse accent wordt als minder serieus beoordeeld dan een docente zonder Achterhoekse accent. Echter, beide docentes worden even betrouwbaar en even eerlijk gevonden. Voor het item serieus geldt tevens dat er een verschil is tussen de attitudes van leerlingen uit de Randstad en leerlingen uit de Achterhoek. De scholieren uit de Randstad zijn in dit geval negatiever over het Achterhoekse accent dan de scholieren uit de Achterhoek. De mannelijke en de vrouwelijke scholieren verschillen binnen de dimensie integriteit niet significant van mening. Naar aanleiding van deze resultaten kan hypothese 3 deels worden verworpen. Een voorspelde negativiteit ten opzichte van het regionale Achterhoekse accent wordt alleen bevestigd door het item serieus. De items betrouwbaar en eerlijk bevestigen de hypothese niet. Tevens beoordeelt, zoals verwacht, de *ingroup* (Achterhoekers) het Achterhoekse accent op het item serieus positiever dan de *outgroup* (scholieren uit de Randstad).

Er kan dus gesteld worden dat er een verschil is tussen de attitudes ten opzichte van een docente met een Achterhoekse accent en een docente zonder een Achterhoekse accent. De Achterhoekse docente wordt over het algemeen negatiever beoordeeld. Voor de dimensies competentie en integriteit was dit verwacht, echter voor de dimensie attractiviteit is dit opmerkelijk. Het zou goed mogelijk kunnen zijn dat men het Achterhoekse accent negatiever beoordeelt omdat de *opgelegde taalnorm* binnen het onderwijs Standaardnederlands is.

Tevens kan worden aangenomen dat er op enkele punten een verschil in attitude is tussen leerlingen uit de Randstad en leerlingen uit de Achterhoek ten opzichte van het Achterhoekse accent. Wanneer je kijkt naar *attractiviteit* en *competentie* zijn de Achterhoekers negatiever. Als je kijkt naar *integriteit* zijn de scholieren uit de Randstad negatiever. De negativiteit in de Achterhoek spreekt de *Sociale Identiteitstheorie* tegen, welke stelt dat ernaar gestreefd wordt onze *ingroup* positief te onderscheiden van de *outgroup*. Een mogelijke verklaring is dat de Achterhoekse jongeren niet trots zijn op hun regionale accent. Het spreken met een

Achterhoeks accent kan leiden tot *talige vooroordelen*. Achterhoekers worden vaak bestempeld als boeren, en boeren zijn ‘ouderwets’, ‘zitten voortdurend op de trekker’ en ‘eten altijd eenvoudige boerenkost’. Het is niet ondenkbaar dat de jonge generatie Achterhoekers niet blij is met deze vooroordelen, omdat zij vinden dat zij even modern zijn als hun leeftijdsgenootjes in het westen. Uiteraard kunnen meerdere factoren een rol spelen bij de uitkomst van dit onderzoek.

Concluderend kan gezegd worden dat het spreken als docent met een Achterhoeks accent niet zonder consequenties is. *A’j plat kunt proatn ku’j ’t as docent better loaten.*

6.0 Discussie

In dit hoofdstuk wil ik graag een paar punten van mijn onderzoek evalueren en bespreken.

Respondenten

De 90 respondenten die aan dit onderzoek meewerkten waren middelbare scholieren van het niveau VMBO Theoretische Leerweg (tweede of derde klas). Zij zijn natuurlijk geen representatieve steekproef voor alle scholieren in ons land. Tevens representeren de 45 leerlingen uit Gouda niet de gehele Randstad en de 45 leerlingen uit Doetinchem niet de gehele Achterhoek. Echter, de resultaten van dit onderzoek kunnen wel een indicatie geven van gedachten die over docenten met een Achterhoeks accent heersen.

Over de keuze voor het VMBO niveau van de leerlingen ben ik aan de ene kant erg positief. De 14-16 jarige pubers nemen geen blad voor de mond. Dit kwam natuurlijk mede door het feit dat de vragenlijsten anoniem werden afgenomen. Deze anonimiteit bracht ook minder positieve dingen met zich mee. Enkele scholieren vonden het nodig om de vragenlijsten met vervelende teksten te beschrijven. Ik heb ervoor gekozen deze te verwijderen uit het databestand.

Ook zijn VMBO leerlingen interessant omdat er veel vaker voor wordt gekozen om HAVO of VWO leerlingen te gebruiken als respondenten. Hier is aan de andere kant wel begrip voor, want VMBO leerlingen hebben een erg korte aandachtsspan. Mijn onderzoek duurde 50 minuten en was eigenlijk te lang voor de VMBO'ers. Echter, de keuze tussen nablijven of een Mars was voor velen de doorslag om de vragenlijst tot het einde toe netjes af te maken.

Spraakfragmenten

Het opnemen van de spraakfragmenten moest in een relatief kort tijdsbestek gebeuren. De voice recorder kon zes dagen (inclusief het Pinksterweekend) worden geleend. Uiteraard had ik liever iets meer tijd gehad om de fragmenten zorgvuldiger op te nemen.

Mijn begeleider en ik waren het erover eens dat de eerste versie van het Achterhoeks niet goed onderscheidbaar was van het 'niet Achterhoeks'. Gelukkig was de Achterhoekse spreekster bereid het nogmaals in te spreken en was de voice recorder nog een extra dag

beschikbaar. De definitieve versie van het Achterhoekse fragment wordt gesproken met een zeer duidelijk waarneembaar Achterhoeks accent. Het onderscheid met het fragment zonder accent is goed te maken. De spraak van de Achterhoekse spreekster bevat ook enkele dialectkenmerken (zie bijlage 4), wat eigenlijk niet de bedoeling was. Echter, het fragment is nu erg typerend voor het Achterhoeks en dat was het belangrijkste doel.

Tot slot moet betreffende de spraakfragmenten gezegd worden dat de spreeksters in dit onderzoek vrouwelijk zijn. Het is belangrijk te vermelden dat de conclusie van dit onderzoek dus gebaseerd is op vrouwelijke docenten. Wanneer het onderzoek met mannelijke docenten zou zijn uitgevoerd, had er een ander resultaat uit kunnen komen.

Resultaten

In het derde deel van de taak is de respondenten gevraagd om in te vullen wat de verwachte regionale afkomst is van de spreeksters. Ik denk dat ik de leerlingen hier te vrij heb gelaten, wat zorgde voor erg uiteenlopende antwoorden (plaatsen, regio's, provincies etc.). Het was verstandiger geweest om de leerlingen een multiple choice optie te geven. Bijvoorbeeld:

- a. *Noord Nederland*
- b. *West Nederland*
- c. *Midden Nederland*
- d. *Oost Nederland*
- e. *Zuid Nederland*

In dit geval is het gemakkelijker om berekeningen uit te voeren in SPSS en conclusies te trekken met betrekking tot de verwachte regionale afkomst. Om bovengenoemde reden zijn deze resultaten niet terug te vinden in de conclusie.

Vervolgonderzoek

Ik ben van mening dat de resultaten van mijn onderzoek erg interessant zijn voor vervolgonderzoek. Zowel voor een grootschaliger onderzoek in de Achterhoek als voor een onderzoek met een ander regionaal accent in de hoofdrol.

Ten eerste is het feit dat de scholieren in de Achterhoek hun 'eigen accent' negatiever beoordelen dan de scholieren uit de Randstad opvallend te noemen. Waar komt deze negativiteit vandaan? Speelde de omstandigheid mee dat er docenten werden beoordeeld? Zie je dit resultaat ook wanneer je docenten met andere regionale accenten toetst?

Ten tweede is het feit dat de docente met Achterhoeks accent en de docente zonder Achterhoeks accent als even betrouwbaar en even eerlijk worden beschouwd onverwacht. Maakt men geen onderscheid tussen Standaardnederlands en regionale accenten wanneer men docenten beoordeelt? Geldt dit resultaat ook voor docenten met een ander regionaal accent?

Bibliografie

- Albarracín, D. & B.T. Johnson & M.P. Zanna (2005). Attitudes: Definitions, Processes and Theories. *The Handbook of Attitudes*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 3.
- Bezooijen, R. van (2002) Aesthetic Evaluation of Dutch. In: D. Long. *Handbook of Perceptual Dialectology*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 13-14.
- Boves, T. & M. Gerritsen (1995). Taalattitudes. *Inleiding in de Sociolinguïstiek*. Utrecht: Aula, 280-301.
- Doeleman, R. 'Autochtone reacties op allochtone spraak'. In: E. Huls & B. Weltens (1999). *Artikelen van de Derde Sociolinguïstische Conferentie*. Delft: Eburon, 137-139.
- Ebertwoski, M. (1977). Over het ontstaan en de effecten van taalattitudes. *Gamma*, 1(2), 10-29.
- Grondelaers, S. & R. van Hout & M. Steegs (2009). Evaluating Regional Accent Variation in Standard Dutch. *Journal of Language and Social Psychology* 29, 101-116.
- Heijmer, T & R. Vonk (2002). De Effecten van een Regionaal Accent. *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie* 57, 108-113.
- Jongenburger, W. Taal is Macht. In: H. Bennis & G. Extra & P. Muysken & J. Nortier (2002). *Een Buurt in Beweging*. Amsterdam: Aksant, 141-150.
- Jonkman, R. (1989). Praktische Aspecten van Matched-Guise Onderzoek in Friesland. *Taal & Tongval* 41, 52-55.
- Nijen Twilhaar, J. (2003). Sallands, Twents en Achterhoeks. *Taal in Stad en Land*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 17-136.
- Pligt, J. van der & N. de Vries (1995). Attitudes en opinies: theoretische achtergronden. *Opinies en attitudes: meting, modellen en theorie*. Amsterdam: Boom, 15-18.
- Schaars, L. (2008). De Achterhoek. *Handboek Nedersaksische Taal- en Letterkunde*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV, 256-266.
- Staring Instituut. www.staringinstituut.nl *De WALD-spelling*. Geraadpleegd op: 7 Juni 2010.
- Statsoft. www.statsoft.com *Electronic Statistics Textbook*. Geraadpleegd op: 10-19 Juni 2010.
- Taal Actief. www.taalactief.nl *Spellingsdictees*. Geraadpleegd op: 20 Mei 2010.

- Taylor, D.M. & F.M. Moghaddam (1994). *Theories of Intergroup Relations*. Westport: Praeger Publishers, 61.
- Verschuere, K. & H. Koomen (2007). Interacties tussen leerkrachten en leerlingen. *Handboek Diagnostiek in de Leerlingenbegeleiding*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant, 231-250.
- Weijnen, A. (1991). *Vergelijkende Klankleer van de Nederlandse Dialecten*. Den Haag: SDU Uitgeverij, 203-244.

Bijlage 1: SPSS resultaten

1.	Cronbach's Alpha	49
2.	Variantieanalyse met herhaalde metingen	50
3.	T-toets voor twee onafhankelijke steekproeven	77

1. Cronbach's Alpha

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,692	,694	18

Figuur 10: Reliability Statistics

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
AchVrolijk	50,26	38,285	,388	,613	,666
AchVriendelijk	50,42	38,200	,400	,566	,665
AchBehulpzaam	50,53	39,979	,294	,388	,678
AchIntelligent	50,55	40,591	,193	,451	,690
AchHoogopgeleid	50,49	40,185	,262	,344	,681
AchRijk	50,60	41,107	,220	,334	,685
AchSerieus	51,00	41,636	,106	,244	,701
AchBetrouwbaar	50,83	39,596	,363	,275	,671
AchEerlijk	50,96	41,180	,182	,262	,690
ABNVrolijk	51,09	40,560	,231	,506	,685
ABNVriendelijk	51,26	37,989	,506	,472	,656
ABNBehulpzaam	51,08	38,096	,460	,484	,659
ABNIntelligent	51,10	41,092	,189	,406	,689
ABNHoogopgeleid	50,93	41,427	,173	,451	,690
ABNRijk	50,94	41,872	,167	,363	,690
ABNSerieus	51,31	41,241	,205	,301	,687
ABNBetrouwbaar	51,06	41,076	,237	,201	,684
ABNEerlijk	51,11	38,669	,424	,293	,664

Figuur 11: Item-Total Statistics

2. Variantieanalyse met herhaalde metingen

2.1 Vriendelijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,360	49,480 ^a	1,000	88,000	,000	,360	49,480	1,000
	Wilks' Lambda	,640	49,480 ^a	1,000	88,000	,000	,360	49,480	1,000
	Hotelling's Trace	,562	49,480 ^a	1,000	88,000	,000	,360	49,480	1,000
	Roy's Largest Root	,562	49,480 ^a	1,000	88,000	,000	,360	49,480	1,000
accent * School	Pillai's Trace	,078	7,398 ^a	1,000	88,000	,008	,078	7,398	,767
	Wilks' Lambda	,922	7,398 ^a	1,000	88,000	,008	,078	7,398	,767
	Hotelling's Trace	,084	7,398 ^a	1,000	88,000	,008	,078	7,398	,767
	Roy's Largest Root	,084	7,398 ^a	1,000	88,000	,008	,078	7,398	,767

a. Exact statistic
b. Computed using alpha = ,05
c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 12: Multivariate test van het item vriendelijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:vriendelijk

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	31,250	1	31,250	49,480	,000	,360	49,480	1,000
	Greenhouse-Geisser	31,250	1,000	31,250	49,480	,000	,360	49,480	1,000
	Huynh-Feldt	31,250	1,000	31,250	49,480	,000	,360	49,480	1,000
	Lower-bound	31,250	1,000	31,250	49,480	,000	,360	49,480	1,000
accent * School	Sphericity Assumed	4,672	1	4,672	7,398	,008	,078	7,398	,767
	Greenhouse-Geisser	4,672	1,000	4,672	7,398	,008	,078	7,398	,767
	Huynh-Feldt	4,672	1,000	4,672	7,398	,008	,078	7,398	,767
	Lower-bound	4,672	1,000	4,672	7,398	,008	,078	7,398	,767
Error(accent)	Sphericity Assumed	55,578	88	,632					
	Greenhouse-Geisser	55,578	88,000	,632					
	Huynh-Feldt	55,578	88,000	,632					
	Lower-bound	55,578	88,000	,632					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 13: Tests of Within-Subjects Effects van het item vriendelijk

School * accent

Measure:vriendelijk

School	accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,867	,137	3,595	4,139
	2	2,711	,132	2,450	2,972
2	1	3,022	,137	2,750	3,294
	2	2,511	,132	2,250	2,772

Figuur 14: Estimated Marginal Means van het item vriendelijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,370	50,517 ^a	1,000	86,000	,000	,370	50,517	1,000
	Wilks' Lambda	,630	50,517 ^a	1,000	86,000	,000	,370	50,517	1,000
	Hotelling's Trace	,587	50,517 ^a	1,000	86,000	,000	,370	50,517	1,000
	Roy's Largest Root	,587	50,517 ^a	1,000	86,000	,000	,370	50,517	1,000
Accent * School	Pillai's Trace	,082	7,671 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,671	,782
	Wilks' Lambda	,918	7,671 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,671	,782
	Hotelling's Trace	,089	7,671 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,671	,782
	Roy's Largest Root	,089	7,671 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,671	,782
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,024	2,108 ^a	1,000	86,000	,150	,024	2,108	,300
	Wilks' Lambda	,976	2,108 ^a	1,000	86,000	,150	,024	2,108	,300
	Hotelling's Trace	,025	2,108 ^a	1,000	86,000	,150	,024	2,108	,300
	Roy's Largest Root	,025	2,108 ^a	1,000	86,000	,150	,024	2,108	,300
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,014	1,257 ^a	1,000	86,000	,265	,014	1,257	,198
	Wilks' Lambda	,986	1,257 ^a	1,000	86,000	,265	,014	1,257	,198
	Hotelling's Trace	,015	1,257 ^a	1,000	86,000	,265	,014	1,257	,198
	Roy's Largest Root	,015	1,257 ^a	1,000	86,000	,265	,014	1,257	,198

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 15: Multivariate Tests van het item vriendelijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure/Vriendelijk		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	31,373	1	31,373	50,517	,000	,370	50,517	1,000
	Greenhouse-Geisser	31,373	1,000	31,373	50,517	,000	,370	50,517	1,000
	Huynh-Feldt	31,373	1,000	31,373	50,517	,000	,370	50,517	1,000
	Lower-bound	31,373	1,000	31,373	50,517	,000	,370	50,517	1,000
Accent * School	Sphericity Assumed	4,764	1	4,764	7,671	,007	,082	7,671	,782
	Greenhouse-Geisser	4,764	1,000	4,764	7,671	,007	,082	7,671	,782
	Huynh-Feldt	4,764	1,000	4,764	7,671	,007	,082	7,671	,782
	Lower-bound	4,764	1,000	4,764	7,671	,007	,082	7,671	,782
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	1,309	1	1,309	2,108	,150	,024	2,108	,300
	Greenhouse-Geisser	1,309	1,000	1,309	2,108	,150	,024	2,108	,300
	Huynh-Feldt	1,309	1,000	1,309	2,108	,150	,024	2,108	,300
	Lower-bound	1,309	1,000	1,309	2,108	,150	,024	2,108	,300
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,780	1	,780	1,257	,265	,014	1,257	,198
	Greenhouse-Geisser	,780	1,000	,780	1,257	,265	,014	1,257	,198
	Huynh-Feldt	,780	1,000	,780	1,257	,265	,014	1,257	,198
	Lower-bound	,780	1,000	,780	1,257	,265	,014	1,257	,198
Error(Accent)	Sphericity Assumed	53,409	86	,621					
	Greenhouse-Geisser	53,409	86,000	,621					
	Huynh-Feldt	53,409	86,000	,621					
	Lower-bound	53,409	86,000	,621					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 16: Tests of Within-Subjects Effects van het item vriendelijk

1. School * Sexe * Accent

Measure:Vriendelijk

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,760	,185	3,393	4,127
		2	2,880	,176	2,531	3,229
	2	1	4,000	,207	3,589	4,411
		2	2,500	,197	2,109	2,891
2	1	1	3,069	,172	2,728	3,410
		2	2,586	,163	2,262	2,911
	2	1	2,937	,231	2,478	3,397
		2	2,375	,220	1,938	2,812

2. Sexe * Accent

Measure:Vriendelijk

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,414	,126	3,164	3,665
	2	2,733	,120	2,495	2,972
2	1	3,469	,155	3,161	3,777
	2	2,438	,147	2,145	2,730

Figuur 17: Estimated Marginal Means van het item vriendelijk

2.2 Vrolijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,353	47,959 ^a	1,000	88,000	,000	,353	47,959	1,000
	Wilks' Lambda	,647	47,959 ^a	1,000	88,000	,000	,353	47,959	1,000
	Hotelling's Trace	,545	47,959 ^a	1,000	88,000	,000	,353	47,959	1,000
	Roy's Largest Root	,545	47,959 ^a	1,000	88,000	,000	,353	47,959	1,000
accent * School	Pillai's Trace	,174	18,532 ^a	1,000	88,000	,000	,174	18,532	,989
	Wilks' Lambda	,826	18,532 ^a	1,000	88,000	,000	,174	18,532	,989
	Hotelling's Trace	,211	18,532 ^a	1,000	88,000	,000	,174	18,532	,989
	Roy's Largest Root	,211	18,532 ^a	1,000	88,000	,000	,174	18,532	,989

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 18: Multivariate Tests van het item vrolijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: vrolijk		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	30,422	1	30,422	47,959	,000	,353	47,959	1,000
	Greenhouse-Geisser	30,422	1,000	30,422	47,959	,000	,353	47,959	1,000
	Huynh-Feldt	30,422	1,000	30,422	47,959	,000	,353	47,959	1,000
	Lower-bound	30,422	1,000	30,422	47,959	,000	,353	47,959	1,000
accent * School	Sphericity Assumed	11,756	1	11,756	18,532	,000	,174	18,532	,989
	Greenhouse-Geisser	11,756	1,000	11,756	18,532	,000	,174	18,532	,989
	Huynh-Feldt	11,756	1,000	11,756	18,532	,000	,174	18,532	,989
	Lower-bound	11,756	1,000	11,756	18,532	,000	,174	18,532	,989
Error(accent)	Sphericity Assumed	55,822	88	,634					
	Greenhouse-Geisser	55,822	88,000	,634					
	Huynh-Feldt	55,822	88,000	,634					
	Lower-bound	55,822	88,000	,634					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 19: Tests of Within-Subjects Effects van het item vrolijk

School * accent

Measure: vrolijk		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
School	accent			Lower Bound	Upper Bound
1	1	4,000	,140	3,723	4,277
	2	2,667	,141	2,387	2,946
2	1	3,200	,140	2,923	3,477
	2	2,889	,141	2,609	3,169

Figuur 20: Estimated Marginal Means van het item vrolijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,384	53,714 ^a	1,000	86,000	,000	,384	53,714	1,000
	Wilks' Lambda	,616	53,714 ^a	1,000	86,000	,000	,384	53,714	1,000
	Hotelling's Trace	,625	53,714 ^a	1,000	86,000	,000	,384	53,714	1,000
	Roy's Largest Root	,625	53,714 ^a	1,000	86,000	,000	,384	53,714	1,000
Accent * School	Pillai's Trace	,180	18,838 ^a	1,000	86,000	,000	,180	18,838	,990
	Wilks' Lambda	,820	18,838 ^a	1,000	86,000	,000	,180	18,838	,990
	Hotelling's Trace	,219	18,838 ^a	1,000	86,000	,000	,180	18,838	,990
	Roy's Largest Root	,219	18,838 ^a	1,000	86,000	,000	,180	18,838	,990
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,063	5,738 ^a	1,000	86,000	,019	,063	5,738	,659
	Wilks' Lambda	,937	5,738 ^a	1,000	86,000	,019	,063	5,738	,659
	Hotelling's Trace	,067	5,738 ^a	1,000	86,000	,019	,063	5,738	,659
	Roy's Largest Root	,067	5,738 ^a	1,000	86,000	,019	,063	5,738	,659
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,015	1,337 ^a	1,000	86,000	,251	,015	1,337	,208
	Wilks' Lambda	,985	1,337 ^a	1,000	86,000	,251	,015	1,337	,208
	Hotelling's Trace	,016	1,337 ^a	1,000	86,000	,251	,015	1,337	,208
	Roy's Largest Root	,016	1,337 ^a	1,000	86,000	,251	,015	1,337	,208

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 21: Multivariate Tests van het item vrolijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:Vrolijk		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	32,140	1	32,140	53,714	,000	,384	53,714	1,000
	Greenhouse-Geisser	32,140	1,000	32,140	53,714	,000	,384	53,714	1,000
	Huynh-Feldt	32,140	1,000	32,140	53,714	,000	,384	53,714	1,000
	Lower-bound	32,140	1,000	32,140	53,714	,000	,384	53,714	1,000
Accent * School	Sphericity Assumed	11,272	1	11,272	18,838	,000	,180	18,838	,990
	Greenhouse-Geisser	11,272	1,000	11,272	18,838	,000	,180	18,838	,990
	Huynh-Feldt	11,272	1,000	11,272	18,838	,000	,180	18,838	,990
	Lower-bound	11,272	1,000	11,272	18,838	,000	,180	18,838	,990
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	3,433	1	3,433	5,738	,019	,063	5,738	,659
	Greenhouse-Geisser	3,433	1,000	3,433	5,738	,019	,063	5,738	,659
	Huynh-Feldt	3,433	1,000	3,433	5,738	,019	,063	5,738	,659
	Lower-bound	3,433	1,000	3,433	5,738	,019	,063	5,738	,659
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,800	1	,800	1,337	,251	,015	1,337	,208
	Greenhouse-Geisser	,800	1,000	,800	1,337	,251	,015	1,337	,208
	Huynh-Feldt	,800	1,000	,800	1,337	,251	,015	1,337	,208
	Lower-bound	,800	1,000	,800	1,337	,251	,015	1,337	,208
Error(Accent)	Sphericity Assumed	51,459	86	,598					
	Greenhouse-Geisser	51,459	86,000	,598					
	Huynh-Feldt	51,459	86,000	,598					
	Lower-bound	51,459	86,000	,598					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 22: Tests of Within-Subjects Effects van het item vrolijk

1. School * Sexe * Accent

Measure:Vrolijk

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,800	,187	3,429	4,171
		2	2,840	,188	2,467	3,213
	2	1	4,250	,209	3,835	4,665
		2	2,450	,210	2,033	2,867
2	1	1	3,207	,173	2,862	3,552
		2	3,000	,174	2,654	3,346
	2	1	3,187	,233	2,724	3,651
		2	2,687	,235	2,221	3,154

2. Sexe * Accent

Measure:Vrolijk

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,503	,127	3,250	3,757
	2	2,920	,128	2,665	3,175
2	1	3,719	,157	3,408	4,030
	2	2,569	,157	2,256	2,882

Figuur 23: Estimated Marginal Means van het item vrolijk

2.3 Behulpzaam

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,161	16,892 ^a	1,000	88,000	,000	,161	16,892	,982
	Wilks' Lambda	,839	16,892 ^a	1,000	88,000	,000	,161	16,892	,982
	Hotelling's Trace	,192	16,892 ^a	1,000	88,000	,000	,161	16,892	,982
	Roy's Largest Root	,192	16,892 ^a	1,000	88,000	,000	,161	16,892	,982
accent * School	Pillai's Trace	,010	,851 ^a	1,000	88,000	,359	,010	,851	,150
	Wilks' Lambda	,990	,851 ^a	1,000	88,000	,359	,010	,851	,150
	Hotelling's Trace	,010	,851 ^a	1,000	88,000	,359	,010	,851	,150
	Roy's Largest Root	,010	,851 ^a	1,000	88,000	,359	,010	,851	,150

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 24: Multivariate Tests van het item behulpzaam

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: behulpzaam

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	13,339	1	13,339	16,892	,000	,161	16,892	,982
	Greenhouse-Geisser	13,339	1,000	13,339	16,892	,000	,161	16,892	,982
	Huynh-Feldt	13,339	1,000	13,339	16,892	,000	,161	16,892	,982
	Lower-bound	13,339	1,000	13,339	16,892	,000	,161	16,892	,982
accent * School	Sphericity Assumed	,672	1	,672	,851	,359	,010	,851	,150
	Greenhouse-Geisser	,672	1,000	,672	,851	,359	,010	,851	,150
	Huynh-Feldt	,672	1,000	,672	,851	,359	,010	,851	,150
	Lower-bound	,672	1,000	,672	,851	,359	,010	,851	,150
Error(accent)	Sphericity Assumed	69,489	88	,790					
	Greenhouse-Geisser	69,489	88,000	,790					
	Huynh-Feldt	69,489	88,000	,790					
	Lower-bound	69,489	88,000	,790					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 25: Tests of Within-Subjects Effects van het item behulpzaam

School * accent

Measure: behulpzaam

School	accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,600	,130	3,342	3,858
	2	2,933	,136	2,663	3,204
2	1	3,044	,130	2,787	3,302
	2	2,622	,136	2,352	2,893

Figuur 26: Estimated Marginal Means van het item behulpzaam

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,200	21,567 ^a	1,000	86,000	,000	,200	21,567	,996
	Wilks' Lambda	,800	21,567 ^a	1,000	86,000	,000	,200	21,567	,996
	Hottelling's Trace	,251	21,567 ^a	1,000	86,000	,000	,200	21,567	,996
	Roy's Largest Root	,251	21,567 ^a	1,000	86,000	,000	,200	21,567	,996
Accent * School	Pillai's Trace	,008	,734 ^a	1,000	86,000	,394	,008	,734	,135
	Wilks' Lambda	,992	,734 ^a	1,000	86,000	,394	,008	,734	,135
	Hottelling's Trace	,009	,734 ^a	1,000	86,000	,394	,008	,734	,135
	Roy's Largest Root	,009	,734 ^a	1,000	86,000	,394	,008	,734	,135
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,084	7,869 ^a	1,000	86,000	,006	,084	7,869	,792
	Wilks' Lambda	,916	7,869 ^a	1,000	86,000	,006	,084	7,869	,792
	Hottelling's Trace	,091	7,869 ^a	1,000	86,000	,006	,084	7,869	,792
	Roy's Largest Root	,091	7,869 ^a	1,000	86,000	,006	,084	7,869	,792
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,009	,743 ^a	1,000	86,000	,391	,009	,743	,137
	Wilks' Lambda	,991	,743 ^a	1,000	86,000	,391	,009	,743	,137
	Hottelling's Trace	,009	,743 ^a	1,000	86,000	,391	,009	,743	,137
	Roy's Largest Root	,009	,743 ^a	1,000	86,000	,391	,009	,743	,137

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 27: Multivariate Tests van het item behulpzaam

Tests of Within-Subjects Effects

Measure Behulpzaam		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	15,808	1	15,808	21,567	,000	,200	21,567	,996
	Greenhouse-Geisser	15,808	1,000	15,808	21,567	,000	,200	21,567	,996
	Huynh-Feldt	15,808	1,000	15,808	21,567	,000	,200	21,567	,996
	Lower-bound	15,808	1,000	15,808	21,567	,000	,200	21,567	,996
Accent * School	Sphericity Assumed	,538	1	,538	,734	,394	,008	,734	,135
	Greenhouse-Geisser	,538	1,000	,538	,734	,394	,008	,734	,135
	Huynh-Feldt	,538	1,000	,538	,734	,394	,008	,734	,135
	Lower-bound	,538	1,000	,538	,734	,394	,008	,734	,135
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	5,768	1	5,768	7,869	,006	,084	7,869	,792
	Greenhouse-Geisser	5,768	1,000	5,768	7,869	,006	,084	7,869	,792
	Huynh-Feldt	5,768	1,000	5,768	7,869	,006	,084	7,869	,792
	Lower-bound	5,768	1,000	5,768	7,869	,006	,084	7,869	,792
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,545	1	,545	,743	,391	,009	,743	,137
	Greenhouse-Geisser	,545	1,000	,545	,743	,391	,009	,743	,137
	Huynh-Feldt	,545	1,000	,545	,743	,391	,009	,743	,137
	Lower-bound	,545	1,000	,545	,743	,391	,009	,743	,137
Error(Accent)	Sphericity Assumed	63,035	86	,733					
	Greenhouse-Geisser	63,035	86,000	,733					
	Huynh-Feldt	63,035	86,000	,733					
	Lower-bound	63,035	86,000	,733					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 28: Tests of Within-Subjects Effects van het item behulpzaam

1. School * Sexe * Accent

Measure:Behulpzaam

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,480	,175	3,132	3,828
		2	3,240	,175	2,892	3,588
	2	1	3,750	,196	3,361	4,139
		2	2,550	,195	2,161	2,939
2	1	1	3,034	,163	2,711	3,358
		2	2,793	,162	2,470	3,116
	2	1	3,062	,219	2,627	3,498
		2	2,312	,219	1,878	2,747

2. Sexe * Accent

Measure:Behulpzaam

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,257	,119	3,020	3,495
	2	3,017	,119	2,779	3,254
2	1	3,406	,147	3,114	3,698
	2	2,431	,147	2,140	2,723

Figuur 29: Estimated Marginal Means van het item behulpzaam

2.4 Hoogopgeleid

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,084	8,094 ^a	1,000	88,000	,006	,084	8,094	,803
	Wilks' Lambda	,916	8,094 ^a	1,000	88,000	,006	,084	8,094	,803
	Hotelling's Trace	,092	8,094 ^a	1,000	88,000	,006	,084	8,094	,803
	Roy's Largest Root	,092	8,094 ^a	1,000	88,000	,006	,084	8,094	,803
accent * School	Pillai's Trace	,041	3,789 ^a	1,000	88,000	,055	,041	3,789	,486
	Wilks' Lambda	,959	3,789 ^a	1,000	88,000	,055	,041	3,789	,486
	Hotelling's Trace	,043	3,789 ^a	1,000	88,000	,055	,041	3,789	,486
	Roy's Largest Root	,043	3,789 ^a	1,000	88,000	,055	,041	3,789	,486

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 30: Multivariate Tests van het item hoogopgeleid

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: hoogopgeleid

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	8,022	1	8,022	8,094	,006	,084	8,094	,803
	Greenhouse-Geisser	8,022	1,000	8,022	8,094	,006	,084	8,094	,803
	Huynh-Feldt	8,022	1,000	8,022	8,094	,006	,084	8,094	,803
	Lower-bound	8,022	1,000	8,022	8,094	,006	,084	8,094	,803
accent * School	Sphericity Assumed	3,756	1	3,756	3,789	,055	,041	3,789	,486
	Greenhouse-Geisser	3,756	1,000	3,756	3,789	,055	,041	3,789	,486
	Huynh-Feldt	3,756	1,000	3,756	3,789	,055	,041	3,789	,486
	Lower-bound	3,756	1,000	3,756	3,789	,055	,041	3,789	,486
Error(accent)	Sphericity Assumed	87,222	88	,991					
	Greenhouse-Geisser	87,222	88,000	,991					
	Huynh-Feldt	87,222	88,000	,991					
	Lower-bound	87,222	88,000	,991					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 31: Tests of Within-Subjects Effects van het item hoogopgeleid

School * accent

Measure: hoogopgeleid

School	accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,511	,140	3,233	3,790
	2	2,800	,132	2,537	3,063
2	1	3,178	,140	2,899	3,456
	2	3,044	,132	2,782	3,307

Figuur 32: Estimated Marginal Means van het item hoogopgeleid

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,082	7,654 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,654	,781
	Wilks' Lambda	,918	7,654 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,654	,781
	Hotelling's Trace	,089	7,654 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,654	,781
	Roy's Largest Root	,089	7,654 ^a	1,000	86,000	,007	,082	7,654	,781
Accent * School	Pillai's Trace	,048	4,359 ^a	1,000	86,000	,040	,048	4,359	,542
	Wilks' Lambda	,952	4,359 ^a	1,000	86,000	,040	,048	4,359	,542
	Hotelling's Trace	,051	4,359 ^a	1,000	86,000	,040	,048	4,359	,542
	Roy's Largest Root	,051	4,359 ^a	1,000	86,000	,040	,048	4,359	,542
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,003	,264 ^a	1,000	86,000	,609	,003	,264	,080
	Wilks' Lambda	,997	,264 ^a	1,000	86,000	,609	,003	,264	,080
	Hotelling's Trace	,003	,264 ^a	1,000	86,000	,609	,003	,264	,080
	Roy's Largest Root	,003	,264 ^a	1,000	86,000	,609	,003	,264	,080
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,016	1,421 ^a	1,000	86,000	,236	,016	1,421	,218
	Wilks' Lambda	,984	1,421 ^a	1,000	86,000	,236	,016	1,421	,218
	Hotelling's Trace	,017	1,421 ^a	1,000	86,000	,236	,016	1,421	,218
	Roy's Largest Root	,017	1,421 ^a	1,000	86,000	,236	,016	1,421	,218

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 33: Multivariate Tests van het item hoogopgeleid

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: Hoogopgeleid									
Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	7,609	1	7,609	7,654	,007	,082	7,654	,781
	Greenhouse-Geisser	7,609	1,000	7,609	7,654	,007	,082	7,654	,781
	Huynh-Feldt	7,609	1,000	7,609	7,654	,007	,082	7,654	,781
	Lower-bound	7,609	1,000	7,609	7,654	,007	,082	7,654	,781
Accent * School	Sphericity Assumed	4,334	1	4,334	4,359	,040	,048	4,359	,542
	Greenhouse-Geisser	4,334	1,000	4,334	4,359	,040	,048	4,359	,542
	Huynh-Feldt	4,334	1,000	4,334	4,359	,040	,048	4,359	,542
	Lower-bound	4,334	1,000	4,334	4,359	,040	,048	4,359	,542
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	,262	1	,262	,264	,609	,003	,264	,080
	Greenhouse-Geisser	,262	1,000	,262	,264	,609	,003	,264	,080
	Huynh-Feldt	,262	1,000	,262	,264	,609	,003	,264	,080
	Lower-bound	,262	1,000	,262	,264	,609	,003	,264	,080
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	1,413	1	1,413	1,421	,236	,016	1,421	,218
	Greenhouse-Geisser	1,413	1,000	1,413	1,421	,236	,016	1,421	,218
	Huynh-Feldt	1,413	1,000	1,413	1,421	,236	,016	1,421	,218
	Lower-bound	1,413	1,000	1,413	1,421	,236	,016	1,421	,218
Error(Accent)	Sphericity Assumed	85,499	86	,994					
	Greenhouse-Geisser	85,499	86,000	,994					
	Huynh-Feldt	85,499	86,000	,994					
	Lower-bound	85,499	86,000	,994					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 34: Tests of Within-Subjects Effects van het item hoogopgeleid

1. School * Sexe * Accent

Measure: Hoogopgeleid

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,480	,190	3,102	3,858
		2	3,000	,176	2,651	3,349
	2	1	3,550	,213	3,127	3,973
		2	2,550	,196	2,160	2,940
2	1	1	3,172	,177	2,821	3,523
		2	2,966	,163	2,641	3,290
	2	1	3,187	,238	2,715	3,660
		2	3,187	,220	2,751	3,624

2. Sexe * Accent

Measure: Hoogopgeleid

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,326	,130	3,068	3,584
	2	2,983	,120	2,744	3,221
2	1	3,369	,159	3,052	3,686
	2	2,869	,147	2,576	3,162

Figuur 35: Estimated Marginal Means van het item hoogopgeleid

2.5 Intelligent

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,139	14,181 ^a	1,000	88,000	,000	,139	14,181	,961
	Wilks' Lambda	,861	14,181 ^a	1,000	88,000	,000	,139	14,181	,961
	Hotelling's Trace	,161	14,181 ^a	1,000	88,000	,000	,139	14,181	,961
	Roy's Largest Root	,161	14,181 ^a	1,000	88,000	,000	,139	14,181	,961
accent * School	Pillai's Trace	,103	10,153 ^a	1,000	88,000	,002	,103	10,153	,883
	Wilks' Lambda	,897	10,153 ^a	1,000	88,000	,002	,103	10,153	,883
	Hotelling's Trace	,115	10,153 ^a	1,000	88,000	,002	,103	10,153	,883
	Roy's Largest Root	,115	10,153 ^a	1,000	88,000	,002	,103	10,153	,883

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 36: Multivariate Tests van het item intelligent

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:intelligent		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	15,022	1	15,022	14,181	,000	,139	14,181	,961
	Greenhouse-Geisser	15,022	1,000	15,022	14,181	,000	,139	14,181	,961
	Huynh-Feldt	15,022	1,000	15,022	14,181	,000	,139	14,181	,961
	Lower-bound	15,022	1,000	15,022	14,181	,000	,139	14,181	,961
accent * School	Sphericity Assumed	10,756	1	10,756	10,153	,002	,103	10,153	,883
	Greenhouse-Geisser	10,756	1,000	10,756	10,153	,002	,103	10,153	,883
	Huynh-Feldt	10,756	1,000	10,756	10,153	,002	,103	10,153	,883
	Lower-bound	10,756	1,000	10,756	10,153	,002	,103	10,153	,883
Error(accent)	Sphericity Assumed	93,222	88	1,059					
	Greenhouse-Geisser	93,222	88,000	1,059					
	Huynh-Feldt	93,222	88,000	1,059					
	Lower-bound	93,222	88,000	1,059					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 37: Tests of Within-Subjects Effects van het item intelligent

School * accent

Measure:intelligent		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
School	accent			Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,733	,141	3,452	4,014
	2	2,667	,141	2,386	2,948
2	1	2,889	,141	2,608	3,170
	2	2,800	,141	2,519	3,081

Figuur 38: Estimated Marginal Means van het item intelligent

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,161	16,486 ^a	1,000	86,000	,000	,161	16,486	,980
	Wilks' Lambda	,839	16,486 ^a	1,000	86,000	,000	,161	16,486	,980
	Hotelling's Trace	,192	16,486 ^a	1,000	86,000	,000	,161	16,486	,980
	Roy's Largest Root	,192	16,486 ^a	1,000	86,000	,000	,161	16,486	,980
Accent * School	Pillai's Trace	,089	8,431 ^a	1,000	86,000	,005	,089	8,431	,819
	Wilks' Lambda	,911	8,431 ^a	1,000	86,000	,005	,089	8,431	,819
	Hotelling's Trace	,098	8,431 ^a	1,000	86,000	,005	,089	8,431	,819
	Roy's Largest Root	,098	8,431 ^a	1,000	86,000	,005	,089	8,431	,819
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,032	2,855 ^a	1,000	86,000	,095	,032	2,855	,386
	Wilks' Lambda	,968	2,855 ^a	1,000	86,000	,095	,032	2,855	,386
	Hotelling's Trace	,033	2,855 ^a	1,000	86,000	,095	,032	2,855	,386
	Roy's Largest Root	,033	2,855 ^a	1,000	86,000	,095	,032	2,855	,386
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,001	,121 ^a	1,000	86,000	,729	,001	,121	,064
	Wilks' Lambda	,999	,121 ^a	1,000	86,000	,729	,001	,121	,064
	Hotelling's Trace	,001	,121 ^a	1,000	86,000	,729	,001	,121	,064
	Roy's Largest Root	,001	,121 ^a	1,000	86,000	,729	,001	,121	,064

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 39: Multivariate Tests van het item intelligent

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: Intelligent

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	17,280	1	17,280	16,486	,000	,161	16,486	,980
	Greenhouse-Geisser	17,280	1,000	17,280	16,486	,000	,161	16,486	,980
	Huynh-Feldt	17,280	1,000	17,280	16,486	,000	,161	16,486	,980
	Lower-bound	17,280	1,000	17,280	16,486	,000	,161	16,486	,980
Accent * School	Sphericity Assumed	8,837	1	8,837	8,431	,005	,089	8,431	,819
	Greenhouse-Geisser	8,837	1,000	8,837	8,431	,005	,089	8,431	,819
	Huynh-Feldt	8,837	1,000	8,837	8,431	,005	,089	8,431	,819
	Lower-bound	8,837	1,000	8,837	8,431	,005	,089	8,431	,819
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	2,993	1	2,993	2,855	,095	,032	2,855	,386
	Greenhouse-Geisser	2,993	1,000	2,993	2,855	,095	,032	2,855	,386
	Huynh-Feldt	2,993	1,000	2,993	2,855	,095	,032	2,855	,386
	Lower-bound	2,993	1,000	2,993	2,855	,095	,032	2,855	,386
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,127	1	,127	,121	,729	,001	,121	,064
	Greenhouse-Geisser	,127	1,000	,127	,121	,729	,001	,121	,064
	Huynh-Feldt	,127	1,000	,127	,121	,729	,001	,121	,064
	Lower-bound	,127	1,000	,127	,121	,729	,001	,121	,064
Error(Accent)	Sphericity Assumed	90,144	86	1,048					
	Greenhouse-Geisser	90,144	86,000	1,048					
	Huynh-Feldt	90,144	86,000	1,048					
	Lower-bound	90,144	86,000	1,048					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 40: Tests of Within-Subjects Effects van het item intelligent

1. School * Sexe * Accent

Measure: Intelligent

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,600	,188	3,226	3,974
		2	2,720	,191	2,340	3,100
	2	1	3,900	,210	3,482	4,318
		2	2,600	,214	2,175	3,025
2	1	1	2,724	,175	2,377	3,071
		2	2,862	,178	2,509	3,215
	2	1	3,187	,235	2,720	3,655
		2	2,688	,239	2,212	3,163

2. Sexe * Accent

Measure: Intelligent

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,162	,128	2,907	3,417
	2	2,791	,131	2,531	3,051
2	1	3,544	,158	3,230	3,857
	2	2,644	,160	2,325	2,963

Figuur 41: Estimated Marginal Means van het item intelligent

2.6 Rijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,079	7,560 ^a	1,000	88,000	,007	,079	7,560	,776
	Wilks' Lambda	,921	7,560 ^a	1,000	88,000	,007	,079	7,560	,776
	Hotelling's Trace	,086	7,560 ^a	1,000	88,000	,007	,079	7,560	,776
	Roy's Largest Root	,086	7,560 ^a	1,000	88,000	,007	,079	7,560	,776
accent * School	Pillai's Trace	,016	1,447 ^a	1,000	88,000	,232	,016	1,447	,221
	Wilks' Lambda	,984	1,447 ^a	1,000	88,000	,232	,016	1,447	,221
	Hotelling's Trace	,016	1,447 ^a	1,000	88,000	,232	,016	1,447	,221
	Roy's Largest Root	,016	1,447 ^a	1,000	88,000	,232	,016	1,447	,221

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 42: Multivariate Tests van het item rijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:riik

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	5,689	1	5,689	7,560	,007	,079	7,560	,776
	Greenhouse-Geisser	5,689	1,000	5,689	7,560	,007	,079	7,560	,776
	Huynh-Feldt	5,689	1,000	5,689	7,560	,007	,079	7,560	,776
	Lower-bound	5,689	1,000	5,689	7,560	,007	,079	7,560	,776
accent * School	Sphericity Assumed	1,089	1	1,089	1,447	,232	,016	1,447	,221
	Greenhouse-Geisser	1,089	1,000	1,089	1,447	,232	,016	1,447	,221
	Huynh-Feldt	1,089	1,000	1,089	1,447	,232	,016	1,447	,221
	Lower-bound	1,089	1,000	1,089	1,447	,232	,016	1,447	,221
Error(accent)	Sphericity Assumed	66,222	88	,753					
	Greenhouse-Geisser	66,222	88,000	,753					
	Huynh-Feldt	66,222	88,000	,753					
	Lower-bound	66,222	88,000	,753					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 43: Tests of Within-Subjects Effects van het item rijk

School * accent

Measure:riik

School	accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,311	,126	3,061	3,561
	2	2,800	,118	2,565	3,035
2	1	3,200	,126	2,950	3,450
	2	3,000	,118	2,765	3,235

Figuur 44: Estimated Marginal Means van het item rijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Pillai's Trace	,119	11,625 ^a	1,000	86,000	,001	,119	11,625	,921
	Wilks' Lambda	,881	11,625 ^a	1,000	86,000	,001	,119	11,625	,921
	Hotelling's Trace	,135	11,625 ^a	1,000	86,000	,001	,119	11,625	,921
	Roy's Largest Root	,135	11,625 ^a	1,000	86,000	,001	,119	11,625	,921
Accent * School	Pillai's Trace	,003	,282 ^a	1,000	86,000	,597	,003	,282	,082
	Wilks' Lambda	,997	,282 ^a	1,000	86,000	,597	,003	,282	,082
	Hotelling's Trace	,003	,282 ^a	1,000	86,000	,597	,003	,282	,082
	Roy's Largest Root	,003	,282 ^a	1,000	86,000	,597	,003	,282	,082
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,039	3,462 ^a	1,000	86,000	,066	,039	3,462	,452
	Wilks' Lambda	,961	3,462 ^a	1,000	86,000	,066	,039	3,462	,452
	Hotelling's Trace	,040	3,462 ^a	1,000	86,000	,066	,039	3,462	,452
	Roy's Largest Root	,040	3,462 ^a	1,000	86,000	,066	,039	3,462	,452
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,075	7,015 ^a	1,000	86,000	,010	,075	7,015	,745
	Wilks' Lambda	,925	7,015 ^a	1,000	86,000	,010	,075	7,015	,745
	Hotelling's Trace	,082	7,015 ^a	1,000	86,000	,010	,075	7,015	,745
	Roy's Largest Root	,082	7,015 ^a	1,000	86,000	,010	,075	7,015	,745

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 45: Multivariate Tests van het item rijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: Rijk		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	8,009	1	8,009	11,625	,001	,119	11,625	,921
	Greenhouse-Geisser	8,009	1,000	8,009	11,625	,001	,119	11,625	,921
	Huynh-Feldt	8,009	1,000	8,009	11,625	,001	,119	11,625	,921
	Lower-bound	8,009	1,000	8,009	11,625	,001	,119	11,625	,921
Accent * School	Sphericity Assumed	,194	1	,194	,282	,597	,003	,282	,082
	Greenhouse-Geisser	,194	1,000	,194	,282	,597	,003	,282	,082
	Huynh-Feldt	,194	1,000	,194	,282	,597	,003	,282	,082
	Lower-bound	,194	1,000	,194	,282	,597	,003	,282	,082
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	2,385	1	2,385	3,462	,066	,039	3,462	,452
	Greenhouse-Geisser	2,385	1,000	2,385	3,462	,066	,039	3,462	,452
	Huynh-Feldt	2,385	1,000	2,385	3,462	,066	,039	3,462	,452
	Lower-bound	2,385	1,000	2,385	3,462	,066	,039	3,462	,452
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	4,833	1	4,833	7,015	,010	,075	7,015	,745
	Greenhouse-Geisser	4,833	1,000	4,833	7,015	,010	,075	7,015	,745
	Huynh-Feldt	4,833	1,000	4,833	7,015	,010	,075	7,015	,745
	Lower-bound	4,833	1,000	4,833	7,015	,010	,075	7,015	,745
Error(Accent)	Sphericity Assumed	59,248	86	,689					
	Greenhouse-Geisser	59,248	86,000	,689					
	Huynh-Feldt	59,248	86,000	,689					
	Lower-bound	59,248	86,000	,689					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 46: Tests of Within-Subjects Effects van het item rijk

1. School * Sexe * Accent

Measure:Rijk

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,320	,166	2,989	3,651
		2	2,720	,155	2,413	3,027
	2	1	3,300	,186	2,930	3,670
		2	2,900	,173	2,557	3,243
2	1	1	3,000	,155	2,693	3,307
		2	3,207	,143	2,922	3,492
	2	1	3,562	,208	3,149	3,976
		2	2,625	,193	2,241	3,009

2. Sexe * Accent

Measure:Rijk

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,160	,114	2,934	3,386
	2	2,963	,105	2,754	3,173
2	1	3,431	,140	3,154	3,709
	2	2,762	,130	2,505	3,020

Figuur 47: Estimated Marginal Means van het item rijk

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	,032	,859	,594	88	,554	,109	,184	-,256	,474
Equal variances not assumed			,616	77,692	,540	,109	,177	-,244	,462

Figuur 48: Independent Samples Test van het item rijk

2.7 Series

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,044	4,079 ^a	1,000	88,000	,046	,044	4,079	,515
	Wilks' Lambda	,956	4,079 ^a	1,000	88,000	,046	,044	4,079	,515
	Hotelling's Trace	,046	4,079 ^a	1,000	88,000	,046	,044	4,079	,515
	Roy's Largest Root	,046	4,079 ^a	1,000	88,000	,046	,044	4,079	,515
accent * School	Pillai's Trace	,027	2,414 ^a	1,000	88,000	,124	,027	2,414	,336
	Wilks' Lambda	,973	2,414 ^a	1,000	88,000	,124	,027	2,414	,336
	Hotelling's Trace	,027	2,414 ^a	1,000	88,000	,124	,027	2,414	,336
	Roy's Largest Root	,027	2,414 ^a	1,000	88,000	,124	,027	2,414	,336

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 49: Multivariate Tests van het item series

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:series		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	3,756	1	3,756	4,079	,046	,044	4,079	,515
	Greenhouse-Geisser	3,756	1,000	3,756	4,079	,046	,044	4,079	,515
	Huynh-Feldt	3,756	1,000	3,756	4,079	,046	,044	4,079	,515
	Lower-bound	3,756	1,000	3,756	4,079	,046	,044	4,079	,515
accent * School	Sphericity Assumed	2,222	1	2,222	2,414	,124	,027	2,414	,336
	Greenhouse-Geisser	2,222	1,000	2,222	2,414	,124	,027	2,414	,336
	Huynh-Feldt	2,222	1,000	2,222	2,414	,124	,027	2,414	,336
	Lower-bound	2,222	1,000	2,222	2,414	,124	,027	2,414	,336
Error(accent)	Sphericity Assumed	81,022	88	,921					
	Greenhouse-Geisser	81,022	88,000	,921					
	Huynh-Feldt	81,022	88,000	,921					
	Lower-bound	81,022	88,000	,921					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 50: Tests of Within-Subjects Effects van het item series

School * accent

Measure:series		Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
School	accent			Lower Bound	Upper Bound
1	1	2,756	,158	2,441	3,070
	2	2,689	,128	2,435	2,943
2	1	2,933	,158	2,619	3,248
	2	2,422	,128	2,168	2,676

Figuur 51: Estimated Marginal Means van het item series

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,036	3,228 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,228	,427
	Wilks' Lambda	,964	3,228 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,228	,427
	Hotelling's Trace	,038	3,228 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,228	,427
	Roy's Largest Root	,038	3,228 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,228	,427
Accent * School	Pillai's Trace	,021	1,842 ^a	1,000	86,000	,178	,021	1,842	,269
	Wilks' Lambda	,979	1,842 ^a	1,000	86,000	,178	,021	1,842	,269
	Hotelling's Trace	,021	1,842 ^a	1,000	86,000	,178	,021	1,842	,269
	Roy's Largest Root	,021	1,842 ^a	1,000	86,000	,178	,021	1,842	,269
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,004	,327 ^a	1,000	86,000	,569	,004	,327	,087
	Wilks' Lambda	,996	,327 ^a	1,000	86,000	,569	,004	,327	,087
	Hotelling's Trace	,004	,327 ^a	1,000	86,000	,569	,004	,327	,087
	Roy's Largest Root	,004	,327 ^a	1,000	86,000	,569	,004	,327	,087
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,003	,221 ^a	1,000	86,000	,639	,003	,221	,075
	Wilks' Lambda	,997	,221 ^a	1,000	86,000	,639	,003	,221	,075
	Hotelling's Trace	,003	,221 ^a	1,000	86,000	,639	,003	,221	,075
	Roy's Largest Root	,003	,221 ^a	1,000	86,000	,639	,003	,221	,075

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 52: Multivariate Tests van het item serieus

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:Series		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	3,023	1	3,023	3,228	,076	,036	3,228	,427
	Greenhouse-Geisser	3,023	1,000	3,023	3,228	,076	,036	3,228	,427
	Huynh-Feldt	3,023	1,000	3,023	3,228	,076	,036	3,228	,427
	Lower-bound	3,023	1,000	3,023	3,228	,076	,036	3,228	,427
Accent * School	Sphericity Assumed	1,725	1	1,725	1,842	,178	,021	1,842	,269
	Greenhouse-Geisser	1,725	1,000	1,725	1,842	,178	,021	1,842	,269
	Huynh-Feldt	1,725	1,000	1,725	1,842	,178	,021	1,842	,269
	Lower-bound	1,725	1,000	1,725	1,842	,178	,021	1,842	,269
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	,306	1	,306	,327	,569	,004	,327	,087
	Greenhouse-Geisser	,306	1,000	,306	,327	,569	,004	,327	,087
	Huynh-Feldt	,306	1,000	,306	,327	,569	,004	,327	,087
	Lower-bound	,306	1,000	,306	,327	,569	,004	,327	,087
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,207	1	,207	,221	,639	,003	,221	,075
	Greenhouse-Geisser	,207	1,000	,207	,221	,639	,003	,221	,075
	Huynh-Feldt	,207	1,000	,207	,221	,639	,003	,221	,075
	Lower-bound	,207	1,000	,207	,221	,639	,003	,221	,075
Error(Accent)	Sphericity Assumed	80,528	86	,936					
	Greenhouse-Geisser	80,528	86,000	,936					
	Huynh-Feldt	80,528	86,000	,936					
	Lower-bound	80,528	86,000	,936					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 53: Tests of Within-Subjects Effects van het item serieus

1. School * Sexe * Accent

Measure:Series

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	2,800	,215	2,373	3,227
		2	2,720	,172	2,378	3,062
	2	1	2,700	,240	2,223	3,177
		2	2,650	,192	2,268	3,032
2	1	1	2,931	,199	2,535	3,327
		2	2,310	,160	1,993	2,628
	2	1	2,937	,268	2,404	3,471
		2	2,625	,215	2,198	3,052

2. Sexe * Accent

Measure:Series

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	2,866	,146	2,574	3,157
	2	2,515	,117	2,282	2,748
2	1	2,819	,180	2,461	3,176
	2	2,637	,144	2,351	2,924

Figuur 54: Estimated Marginal Means van het item serieus

2.8 Betrouwbaar

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,035	3,206 ^a	1,000	88,000	,077	,035	3,206	,425
	Wilks' Lambda	,965	3,206 ^a	1,000	88,000	,077	,035	3,206	,425
	Hotelling's Trace	,036	3,206 ^a	1,000	88,000	,077	,035	3,206	,425
	Roy's Largest Root	,036	3,206 ^a	1,000	88,000	,077	,035	3,206	,425
accent * School	Pillai's Trace	,043	3,917 ^a	1,000	88,000	,051	,043	3,917	,499
	Wilks' Lambda	,957	3,917 ^a	1,000	88,000	,051	,043	3,917	,499
	Hotelling's Trace	,045	3,917 ^a	1,000	88,000	,051	,043	3,917	,499
	Roy's Largest Root	,045	3,917 ^a	1,000	88,000	,051	,043	3,917	,499

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 55: Multivariate Tests van het item betrouwbaar

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: betrouwbaar

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	2,006	1	2,006	3,206	,077	,035	3,206	,425
	Greenhouse-Geisser	2,006	1,000	2,006	3,206	,077	,035	3,206	,425
	Huynh-Feldt	2,006	1,000	2,006	3,206	,077	,035	3,206	,425
	Lower-bound	2,006	1,000	2,006	3,206	,077	,035	3,206	,425
accent * School	Sphericity Assumed	2,450	1	2,450	3,917	,051	,043	3,917	,499
	Greenhouse-Geisser	2,450	1,000	2,450	3,917	,051	,043	3,917	,499
	Huynh-Feldt	2,450	1,000	2,450	3,917	,051	,043	3,917	,499
	Lower-bound	2,450	1,000	2,450	3,917	,051	,043	3,917	,499
Error(accent)	Sphericity Assumed	55,044	88	,626					
	Greenhouse-Geisser	55,044	88,000	,626					
	Huynh-Feldt	55,044	88,000	,626					
	Lower-bound	55,044	88,000	,626					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 56: Tests of Within-Subjects Effects van het item betrouwbaar

School * accent

Measure: betrouwbaar

School	accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,200	,125	2,952	3,448
	2	2,756	,121	2,515	2,997
2	1	2,822	,125	2,574	3,070
	2	2,844	,121	2,603	3,085

Figuur 57: Estimated Marginal Means van het item betrouwbaar

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,035	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
	Wilks' Lambda	,965	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
	Hotelling's Trace	,036	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
	Roy's Largest Root	,036	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
Accent * School	Pillai's Trace	,036	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
	Wilks' Lambda	,964	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
	Hotelling's Trace	,037	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
	Roy's Largest Root	,037	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
	Wilks' Lambda	1,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
	Hotelling's Trace	,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
	Roy's Largest Root	,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,004	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094
	Wilks' Lambda	,996	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094
	Hotelling's Trace	,004	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094
	Roy's Largest Root	,004	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 58: Multivariate Tests van het item betrouwbaar

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: Betrouwbaar		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	1,994	1	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
	Greenhouse-Geisser	1,994	1,000	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
	Huynh-Feldt	1,994	1,000	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
	Lower-bound	1,994	1,000	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
Accent * School	Sphericity Assumed	2,054	1	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
	Greenhouse-Geisser	2,054	1,000	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
	Huynh-Feldt	2,054	1,000	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
	Lower-bound	2,054	1,000	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	,004	1	,004	,006	,937	,000	,006	,051
	Greenhouse-Geisser	,004	1,000	,004	,006	,937	,000	,006	,051
	Huynh-Feldt	,004	1,000	,004	,006	,937	,000	,006	,051
	Lower-bound	,004	1,000	,004	,006	,937	,000	,006	,051
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,243	1	,243	,381	,538	,004	,381	,094
	Greenhouse-Geisser	,243	1,000	,243	,381	,538	,004	,381	,094
	Huynh-Feldt	,243	1,000	,243	,381	,538	,004	,381	,094
	Lower-bound	,243	1,000	,243	,381	,538	,004	,381	,094
Error(Accent)	Sphericity Assumed	54,795	86	,637					
	Greenhouse-Geisser	54,795	86,000	,637					
	Huynh-Feldt	54,795	86,000	,637					
	Lower-bound	54,795	86,000	,637					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 59: Tests of Within-Subjects Effects van het item betrouwbaar

1. School * Sexe * Accent

Measure: Betrouwbaar

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,160	,169	2,824	3,496
		2	2,640	,163	2,317	2,963
	2	1	3,250	,189	2,874	3,626
		2	2,900	,182	2,539	3,261
2	1	1	2,862	,157	2,550	3,174
		2	2,931	,151	2,631	3,231
	2	1	2,750	,212	2,330	3,170
		2	2,687	,203	2,283	3,092

2. Sexe * Accent

Measure: Betrouwbaar

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,011	,115	2,782	3,241
	2	2,786	,111	2,565	3,006
2	1	3,000	,142	2,718	3,282
	2	2,794	,136	2,523	3,065

Figuur 60: Estimated Marginal Means van het item betrouwbaar

2.9 Eerlijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
accent	Pillai's Trace	,019	1,720 ^a	1,000	87,000	,193	,019	1,720	,254
	Wilks' Lambda	,981	1,720 ^a	1,000	87,000	,193	,019	1,720	,254
	Hotelling's Trace	,020	1,720 ^a	1,000	87,000	,193	,019	1,720	,254
	Roy's Largest Root	,020	1,720 ^a	1,000	87,000	,193	,019	1,720	,254
accent * School	Pillai's Trace	,000	,041 ^a	1,000	87,000	,841	,000	,041	,055
	Wilks' Lambda	1,000	,041 ^a	1,000	87,000	,841	,000	,041	,055
	Hotelling's Trace	,000	,041 ^a	1,000	87,000	,841	,000	,041	,055
	Roy's Largest Root	,000	,041 ^a	1,000	87,000	,841	,000	,041	,055

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School
Within Subjects Design: accent

Figuur 61: Multivariate Tests van het item eerlijk

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: eerlijk

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
accent	Sphericity Assumed	1,105	1	1,105	1,720	,193	,019	1,720	,254
	Greenhouse-Geisser	1,105	1,000	1,105	1,720	,193	,019	1,720	,254
	Huynh-Feldt	1,105	1,000	1,105	1,720	,193	,019	1,720	,254
	Lower-bound	1,105	1,000	1,105	1,720	,193	,019	1,720	,254
accent * School	Sphericity Assumed	,026	1	,026	,041	,841	,000	,041	,055
	Greenhouse-Geisser	,026	1,000	,026	,041	,841	,000	,041	,055
	Huynh-Feldt	,026	1,000	,026	,041	,841	,000	,041	,055
	Lower-bound	,026	1,000	,026	,041	,841	,000	,041	,055
Error(accent)	Sphericity Assumed	55,873	87	,642					
	Greenhouse-Geisser	55,873	87,000	,642					
	Huynh-Feldt	55,873	87,000	,642					
	Lower-bound	55,873	87,000	,642					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 62: Tests of Within-Subjects Effects van het item eerlijk

School * accent

Measure: eerlijk

School	accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,068	,139	2,793	3,344
	2	2,886	,134	2,619	3,154
2	1	2,733	,137	2,461	3,006
	2	2,600	,133	2,336	2,864

Figuur 63: Estimated Marginal Means van het item eerlijk

Multivariate Tests^c

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^b
Accent	Pillai's Trace	,035	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
	Wilks' Lambda	,965	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
	Hotelling's Trace	,036	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
	Roy's Largest Root	,036	3,130 ^a	1,000	86,000	,080	,035	3,130	,417
Accent * School	Pillai's Trace	,036	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
	Wilks' Lambda	,964	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
	Hotelling's Trace	,037	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
	Roy's Largest Root	,037	3,224 ^a	1,000	86,000	,076	,036	3,224	,427
Accent * Sexe	Pillai's Trace	,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
	Wilks' Lambda	1,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
	Hotelling's Trace	,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
	Roy's Largest Root	,000	,006 ^a	1,000	86,000	,937	,000	,006	,051
Accent * School * Sexe	Pillai's Trace	,004	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094
	Wilks' Lambda	,996	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094
	Hotelling's Trace	,004	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094
	Roy's Largest Root	,004	,381 ^a	1,000	86,000	,538	,004	,381	,094

a. Exact statistic

b. Computed using alpha = ,05

c. Design: Intercept + School + Sexe + School * Sexe
Within Subjects Design: Accent

Figuur 64: Multivariate Tests van het item betrouwbaar

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: Betrouwbaar									
Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Noncent. Parameter	Observed Power ^a
Accent	Sphericity Assumed	1,994	1	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
	Greenhouse-Geisser	1,994	1,000	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
	Huynh-Feldt	1,994	1,000	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
	Lower-bound	1,994	1,000	1,994	3,130	,080	,035	3,130	,417
Accent * School	Sphericity Assumed	2,054	1	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
	Greenhouse-Geisser	2,054	1,000	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
	Huynh-Feldt	2,054	1,000	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
	Lower-bound	2,054	1,000	2,054	3,224	,076	,036	3,224	,427
Accent * Sexe	Sphericity Assumed	,004	1	,004	,006	,937	,000	,006	,051
	Greenhouse-Geisser	,004	1,000	,004	,006	,937	,000	,006	,051
	Huynh-Feldt	,004	1,000	,004	,006	,937	,000	,006	,051
	Lower-bound	,004	1,000	,004	,006	,937	,000	,006	,051
Accent * School * Sexe	Sphericity Assumed	,243	1	,243	,381	,538	,004	,381	,094
	Greenhouse-Geisser	,243	1,000	,243	,381	,538	,004	,381	,094
	Huynh-Feldt	,243	1,000	,243	,381	,538	,004	,381	,094
	Lower-bound	,243	1,000	,243	,381	,538	,004	,381	,094
Error(Accent)	Sphericity Assumed	54,795	86	,637					
	Greenhouse-Geisser	54,795	86,000	,637					
	Huynh-Feldt	54,795	86,000	,637					
	Lower-bound	54,795	86,000	,637					

a. Computed using alpha = ,05

Figuur 65: Tests of Within-Subjects Effects van het item betrouwbaar

1. School * Sexe * Accent

Measure: Betrouwbaar

School	Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	1	1	3,160	,169	2,824	3,496
		2	2,640	,163	2,317	2,963
	2	1	3,250	,189	2,874	3,626
		2	2,900	,182	2,539	3,261
2	1	1	2,862	,157	2,550	3,174
		2	2,931	,151	2,631	3,231
	2	1	2,750	,212	2,330	3,170
		2	2,687	,203	2,283	3,092

2. Sexe * Accent

Measure: Betrouwbaar

Sexe	Accent	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	1	3,011	,115	2,782	3,241
	2	2,786	,111	2,565	3,006
2	1	3,000	,142	2,718	3,282
	2	2,794	,136	2,523	3,065

Figuur 66: Estimated Marginal Means van het item betrouwbaar

3. T-toets voor twee onafhankelijke steekproeven

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	2,998	,087	2,180	88	,032	,467	,214	,041	,894
Equal variances not assumed			2,288	80,231	,025	,467	,204	,061	,874

Figuur 67: Independent Samples Test van het item vriendelijk

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	1,038	,311	2,802	88	,006	,596	,213	,173	1,018
Equal variances not assumed			2,812	70,589	,006	,596	,212	,173	1,018

Figuur 68: Independent Samples Test van het item vrolijk

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	3,887	,052	,726	88	,470	,144	,198	-,250	,538
Equal variances not assumed			,693	59,873	,491	,144	,208	-,272	,560

Figuur 69: Independent Samples Test van het item behulpzaam

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	,488	,487	,522	88	,603	,108	,207	-,304	,520
Equal variances not assumed			,543	78,474	,589	,108	,199	-,289	,505

Figuur 70: Independent Samples Test van het item hoogopgeleid

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	,499	,482	1,356	88	,179	,304	,224	-,141	,749
Equal variances not assumed			1,392	75,580	,168	,304	,218	-,131	,738

Figuur 71: Independent Samples Test van het item intelligent

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	,628	,430	,059	88	,953	,014	,232	-,447	,474
Equal variances not assumed			,058	64,358	,954	,014	,237	-,461	,488

Figuur 72: Independent Samples Test van het item serieus

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	,483	,489	-,603	88	,548	-,112	,186	-,483	,258
Equal variances not assumed			-,595	66,938	,554	-,112	,189	-,489	,265

Figuur 73: Independent Samples Test van het item betrouwbaar

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	,003	,959	1,174	88	,243	,237	,202	-,164	,639
Equal variances not assumed			1,180	70,811	,242	,237	,201	-,164	,639

Figuur 74: Independent Samples Test van het item eerlijk

Bijlage 2: De vragenlijst

Vragenlijst

Attitudeonderzoek

Beste leerling,

Voor je ligt een vragenlijst die is opgesteld voor mijn afstudeeronderzoek. Als eerst moet je een aantal persoonlijke vragen beantwoorden. Vervolgens ga je vijftien korte vragenlijsten invullen.

De vragenlijsten bestaan uit negen vragen, die jij gaat invullen wanneer je het geluidsfragment hoort. Vragenlijst 1 hoort bij fragment 1, vragenlijst 2 bij fragment 2 enz. Na ieder geluidsfragment is er een pauze van 30 seconden. Het is de bedoeling dat je de persoonlijkheid van de vrouwelijke docenten beoordeelt met behulp van zo min mogelijk informatie.

Er worden twee soorten antwoordcategorieën gebruikt:

1. Er zijn vijf-puntsschalen: hierbij is het van belang dat je het cijfer omcirkelt dat het best weergeeft hoe jij denkt over een gegeven stelling. Lees de vragen goed!
Voorbeeld:

Cheese onion chips vind ik:

Lekker 1 2 3 4 Vies
(heel lekker lekker neutraal vies heel vies)

Als je het verkeerde cijfer omcirkeld hebt, dan kun je hier een kruis doorheen zetten en alsnog het juiste antwoord omcirkelen. Bijvoorbeeld:

Cheese onion chips vind ik:

Lekker 1 2 4 Vies

2. Er zijn ook open antwoordmogelijkheden: hier mag je zelf een antwoord op de stippellijn schrijven.

Het is belangrijk dat je steeds serieus antwoordt!

Alle onderzoeksgegevens worden anoniem gehouden en de uitkomsten worden alleen gebruikt voor dit onderzoek.

Alvast heel erg bedankt voor jullie deelname!

Inleiding.

1. Geslacht (omcirkel het juiste antwoord): Vrouw / Man

2. Leeftijd:.....

3. Geboorteplaats:

4. Woonplaats:

5. Met mijn ouders spreek ik (omcirkel het juiste antwoord(en)):

Nederlands Turks Engels

Marokkaans-Arabisch Marokkaans-Berber Duits

Dialect, namelijk: Anders, namelijk:

6. Met mijn vrienden spreek ik (omcirkel het juiste antwoord(en)):

Nederlands Turks Engels

Marokkaans-Arabisch Marokkaans-Berber Duits

Dialect, namelijk: Anders, namelijk:

7. Het leukste schoolvak vind ik:.....

8. Het minst leuke schoolvak vind ik:.....

Fragment 1

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 2

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 3

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 4

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 5

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 6

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 7

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 8

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 9

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 10

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 11

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 12

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 13

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 14

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Fragment 15

Deze docente lijkt mij:

1. vrolijk	1	2	3	4	5	chagrijnig
2. intelligent	1	2	3	4	5	dom
3. niet betrouwbaar	1	2	3	4	5	betrouwbaar
4. vriendelijk	1	2	3	4	5	niet vriendelijk
5. rijk	1	2	3	4	5	arm
6. niet serieus	1	2	3	4	5	serieus
7. laagopgeleid	1	2	3	4	5	hoogopgeleid
8. eerlijk	1	2	3	4	5	niet eerlijk
9. niet behulpzaam	1	2	3	4	5	behulpzaam

Tot slot

Fragment 1

1. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

2. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 2

3. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

4. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 3

5. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

6. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 4

7. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

8. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 5

9. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

10. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 6

11. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

12. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 7

13. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

14. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 8

15. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

16. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 9

17. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

18. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 10

19. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

20. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 11

21. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

22. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 12

23. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

24. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 13

25. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

26. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 14

27. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

28. Overige opmerkingen

.....

.....

Fragment 15

29. Deze spreekster komt uit Nederland. Uit welke regio is zij volgens jou afkomstig?

.....

30. Overige opmerkingen

.....

.....

Einde.

Bijlage 3: Het tekstfragment

Dicteezinnen

De buurvrouw is tot lid van de gemeenteraad verkozen

De voetballers beginnen aan de tweede helft van de wedstrijd

In de auto gaat meer dan veertig liter benzine

De weerman voorspelt het weer voor morgen

Ik houd mijn hart vast als je zo hard door de bocht fietst

Bijlage 4: Beschrijving van het Achterhoekse spraakfragment

1. *De buurvrouw is tot lid van de gemeenteraad verkozen.*

Het woord *buurvrouw* wordt uitgesproken als *buuhvrouw*, onder invloed van de *r* wordt de *uu* gerekt (Nijen Twilhaar 2003: 30). Tevens is de uitspraak van de *r* opvallend: deze valt bijna weg (Staring Instituut 2009: website).

Het woord *gemeenteraad* valt op twee manieren op. De klinker *ee* is in eerste plaats typerend voor het Achterhoeks. Lange klinkers worden in het Standaardnederlands met een *naslagje* uitgesproken, met als gevolg dat ze iets van tweeklanken krijgen. In het Achterhoekse dialect hoor je zuivere klinkers (Nijen Twilhaar 2003: 31). De *aa* van *raad* verandert dankzij de Achterhoekse tongval in *road*. De *oa* is een opvallende klinker in het Achterhoekse taalgebied, maar het is niet een typische Oost-Nederlandse klank. De *oa* klank is ingewikkeld, want niet alle woorden die in het Nederlands een *a* of *aa* hebben, bezitten een *oa*. Hieraan ligt een historisch verhaal ten grondslag. De klinker van bijvoorbeeld het woord *raad* is altijd lang geweest. Waar in het Nederlands het verschil tussen de beide klinkers is weggevallen, maken de meeste Oost-Nederlandse dialecten nog onderscheid tussen die twee: *road* (Nijen Twilhaar 2003: 31).

Tot slot is hoorbaar aan het woord *verkozen* dat de spreekster uit de Achterhoek komt. *Verkozen* is het voltooid deelwoord van het werkwoord *kiezen*. In de Achterhoek zegt men *ekeuzen* ofwel *verkeuzen* (Nijen Twilhaar 2003: 84). Tevens opvallend is de uitspraak van de uitgang *-en*: deze wordt namelijk ingeslikt zodat we de klinker niet meer kunnen horen (Nijen Twilhaar 2003: 27).

2. *De voetballers beginnen aan de tweede helft van de wedstrijd.*

Wat in de eerste plaats opvalt is dat de *t* van *voetballers* niet wordt uitgesproken, deze wordt geassimileerd onder invloed van de *b*. Hierdoor wordt de *t* een *d* die daarna wordt gedegemineerd. Het woord *voetballers* wordt zo *voeballers*.

Hiernaast is er in het Achterhoeks dialect sprake van *-t* in het meervoud van werkwoorden. Het werkwoord *beginnen* wordt dus uitspreken als *begint* (Nijen Twilhaar 2003: 26).

Het woord *aan* wordt in de Achterhoek uitgesproken als *an*.

Tot slot wordt *wedstrijd* uitgesproken als *wedstried*. Ook de wisseling van *ij* naar *ie* (en niet van *ei* naar *ie*) heeft een historische achtergrond. De tweeklank in bijvoorbeeld *weide* is altijd een tweeklank geweest, terwijl de tweeklank in *wedstrijd* ooit één klinker was. Omdat onder andere het Achterhoeks dialect deze verandering niet kent, spreken zij van *weide* en van *wedstried*.

3. *In de auto gaat meer dan veertig liter benzine.*

De spreekster gebruikt het woord *otoo* in plaats van *auto*. *Otoo* is niet typisch Achterhoeks, maar wordt wel veel gebruikt in de Achterhoek.

Het werkwoord *gaat* komt van *gaan*. *Gaan* spreekt men in de Achterhoek uit als *goan*. De derde persoon enkelvoud wordt dan *hee geet*, dus *gaat* wordt in deze zin uitgesproken als *geet*.

Bij de woorden *veertig*, *meer* en *liter* valt op dat de *r* bijna wegvalt. Dit hebben we eerder gezien in zin 1 bij het woord *buurvrouw*. De *ee* verlengt en de *r* valt bijna weg.

4. *De weerman voorspelt het weer voor morgen.*

Zin 4 bevat twee maal het woord *weer*. Net als bij het woord *buurvrouw* in zin 1 wordt de *ee* gerekt onder invloed van de *r* (Nijen Twilhaar 2003:30). Ook valt de uitspraak van de *r* weer op, deze valt namelijk bijna weg (Staring Instituut 2009: website).

Het woord *voorspelt* wordt uitgesproken als *veurspelt* en, logischerwijs, het woord *voor* als *veur* (Schaars 2008: 259). Tot slot wordt het woord *morgen* door de Achterhoekse spreekster uitgesproken als *moan*.

5. *Ik hou mijn hart vast als je zo hard door de bocht fietst.*

Zin 5 bevat veel ‘Achterhoekse’ kenmerken. Ten eerste wordt *hou* uitgesproken als *hol*. In de Achterhoek hebben woorden die in het ABN een *ou* bezinnen een *ol*-vorm (*ol*, *ól*, of *oal*). Deze vorm komt oorspronkelijk uit het West Germaans en komt ook nog voor in andere

Germaanse talen: *old* (Engels) of *soll* (Duits). In de West-Nederlandse dialecten heeft de *ol*-vorm zich ontwikkeld tot een *ou* (Nijen Twilhaar 2003: 24).

Het woord *mijn* wordt in de Achterhoek uitgesproken als *mien*. Dit hebben we ook gezien in zin 2 bij het woord *wedstrijd*.

De *r* in de woorden *hart* en *hard* valt wederom bijna weg.

De woorden *als je* worden tezamen uitgesproken als *a'j*.

De slot *-t* in de woorden *vast*, *bocht* en *fietst* valt weg in de uitspraak. Het niet uitspreken van de *t* op het wordeinde gebeurt veel bij woorden die eindigen op *-st* en *-cht* (Nijen Twilhaar 2003: 54). Tot slot wordt *door* uitgesproken als *deur*, wat ook gebeurde bij het woord *voor* in zin 4.

Bijlage 5: CD met de 15 spraakfragmenten